

HET ECHT CHRISTELIJK LEVEN.

Het Geloof is een Balsem voor elke Wonde
des harten.

Niet enkel 's menschen lichaam, ook zijne ziel kan worden gewond. De wonden des harten zijn menigvuldig en zeer gevoelig tevens. Maria, Jezus' Moeder heeft meer dan eenig schepsel geleden, niet alsof haar maagdelijk lichaam met wonden bedekt was, maar omdat haar hart door een zwaard van droefheid doorboord werd. De oorzaken van de wonden des harten zijn vele; nu ontstaan ze om deze dan om gene reden. Maar wat de oorzaak, en hoedanig die wond ook moge zijn, er bestaat één middel, doch ook slechts één enkel, om alle wonden des harten te heelen, één balsem, die ze allen verzacht. Deze heerlijke en onwaardeerbare balsem is het geloof, dat God ons in zijne oneindige goedheid heeft geschonken. Jammer, dat er zoo velen zijn, die zich van dien geestelijken balsem zoo zelden bedienen om hunne smarten te lenigen. De heiligen waren menschen gelijk wij, zij hadden een lichaam gelijk wij, een hart niet van hout of steen, maar gevoelig gelijk het onze, en ook hun hart werd gewond, en meer dan wij hadden zij grievende smarten te verduren, maar zij maakten steeds gebruik van het zoo troostend middel, dat God hun had geschonken. Zij hadden het geloof, en daarin vonden zij middelen in overvloed om hunne smarten te genezen en zich voor de moe-

deloosheid, die groote vijandin der zielen, te vrijwaren. Laat ons ook zoo handelen, en de moed zal ons niet alleen niet ontzinken, maar de smart zal gelenigd, zoo niet verbannen worden. Treden wij in eenige bijzonderheden.

Een kind, bevallig, goedhartig, in minzaamheid door geen broeder, geene zuster geëvenaard, de lieveling van allen wordt door den dood van de zijde der ouders weggerukt. Dit is een smartelijk verlies, het ouderlijk hart wordt zóó diep getroffen, dat de wonde schier niet te peilen is. Tranen vloeien in overvloed uit beider oogen, of, wat nog erger is, door de overmaat van smart kunnen zij hunnen waren Benjamin, hunnen lieveling niet beweenen. Wat kan in zulk geval het ouderlijk hart troosten en opbeuren? Het geloof alléén. Het geloof zegt hun, dat zulk schuldeloos kind niet dood maar levend is. Zij gevoelen de smart, omdat zij menschen zijn, maar, Goddank, zij zijn ook Katholiek. Met de oogen des lichaams beschouwen zij het lijkje van hun dierbaar kind en besproeien het met warme tranen, maar met de oogen des geloofs zien ze hun lieveling voor Gods troon. Hij is overgelukkig, hij is in God verslonden, en bidt aanhoudend voor hen, aan wie hij naast God zijn leven te danken heeft. Deze gedachte: ons kind is gelukkig, en bidt voor ons in den hemel, is een zachte balsem voor het ouderlijk hart. Niet zelden hoort men eene moeder zelfs zeggen, nadat de tranen, door de natuur haar afgeperst, zijn opgedroogd: ik zou mijn kind niet gaarne meer aan mijne zijde zien, in den hemel is het gelukkig, terwijl het op

aarde nog veel had moeten lijden. Evenzoo, als een bloed- of aanverwant, een vriend of eene vriendin door den dood uit ons midden wordt weggenomen, dan is het zelfs geene onvolmaaktheid over dat verlies te treuren; immers de H. Geest zegt: „Beween eenen doode,” maar Hij voegt er ook bij: „Ween niet veel over den doode.” (1) Na door het storten van tranen aan het van droefheid beklemd hart eenigszins lucht te hebben gegeven, moeten wij, Katholieken, verlicht door het geloof, ons de heerlijke verrijzenis herinneren, die den in Christus ontslapene wacht. Wij moeten de afgestorvenen niet betreuren, even als de heidenen, die geene hope hebben op een leven na dit leven, en hunne afgestorvenen beschouwen als dezulken, die hun voor altijd ontruikt zijn. Niet zóó, zegt de H. Paulus, moeten wij treuren over de dooden, „want indien wij gelooven, dat Jezus gestorven en verrezen is, evenzoo ook zal God diegenen, die ontslapen zijn door Jezus, toebrengen met Hem,” (2) dat is, wij moeten ook gelooven dat God, die Jezus van de dooden heeft opgewekt, eveneens degenen, die ontslapen zijn in Jezus, door Jezus zal opwekken, zoodat zij met Hem vereenigd worden. „Vertrouwt elkander,” zegt de H. Paulus, „met deze woorden.” (3)

Ook voor andere wonden des harten bezorgt ons het geloof een verzachtenden balsem. Verbeeld u een persoon, om zijne schoone hoedanigheden en vooral ter oorzake van zijne voortreffelijke deugden door allen hooggeschat, en door een ieder bemind.

(1) Eccl. 22. 10. 11. (2) I Thess. 4. 15. (3) Ibid v. 17.

Hij heeft het vertrouwen van vriend en vijand. Zijne tegenwoordigheid wordt gezocht en op prijs gesteld. Aan uitbundigen lof geen gebrek.

Op eens bespeurt hij eene gansch andere houding in hen, die hem omgeven. Men vermijdt zijn gezelschap, met minachting wordt hij door een ieder bejegend. Wat is er gebeurd? Eene lasterlijke tong heeft hem zijn goeden naam ontnomen. Zijne deugd is niets anders dan schijnheiligheid, zegt men, en zijne beste bedoelingen worden als eerzucht en hoovaardigheid geschandvlekt. Zwaar is het kruis, waaronder hij thans gebukt gaat, diep de wonde zijns harten. Waar zal hij troost vinden? Bij zijne vrienden? Dezen hebben hem verlaten. Zal hij zich vrij weten te pleiten van die lasterlijke aantijgingen? Maar niemand geloofst hem. Doch is hij Katholiek? Is hij verlicht door het geloof? Dan zal hij niet troosteloos wezen. Heeft de Heer Jezus niet gezegd: „Een dienstknecht is niet meerder dan zijn heer?” (1) De herinnering aan dit goddelijk woord legt een verkwikkenden balsem op zijne wonde. Nu komt hem die vreeselijke laster, die laster zonder voorbeeld voor den geest, waaronder zijn goddelijke Verlosser op aarde gebukt ging. Hij beschouwt zijn Zaligmaker, als een booswicht aan het kruis geslagen, Hem, die de onschuld, de heiligheid zelve is. Heeft Jezus, mijn God en Verlosser, dat alles geleden ter liefde van mij, zou ik, zoo spreekt hij, mij dezen laster niet getroosten ter liefde van Hem? Zóó deden dan ook steeds de Heiligen. Zij wierpen een blik op den ter

(1) Joan. 15. 20.

liefde van hen gelasterden Jezus, en bewaarden het stilzwijgen, tenzij Godes eer of het heil des naasten vorderden, dat zij zich rechtvaardigden. Zij voelden wel de zwaarte van het kruis, door den lasteraar hun op de schouderen gelegd, zooals een H. Alphonsus en een H. Jozef van Calasanze, maar het geloof schonk hun kracht en troost, indachtig de woorden van den H. Paulus: „Die Hij vooruit gekend heeft, die heeft Hij ook vooruit bestemd, om gelijkvormig te worden aan het beeld zijns Zoons.” (1)

De armen ook hebben een zwaar kruis te dragen, en het getal der behoeftigen is niet gering. De rijkdommen onder alle menschen te willen verdeelen, zooals de zoogenaamde Communisten voorgeven, is een droombeeld even onrechtvaardig als dwaas. Armen zullen wij altijd bij ons hebben. Maar een arm en tevens geloovig man gevoelt zich gelukkiger dan een rijke zonder geloof in het midden zijner schatten. Het geloof leert hem, dat God de armen van geest liefheeft, dat de Heer Jezus Christus, terwijl Hij rijk was, om zijnentwil arm is geworden en wel zóó arm, dat Hij geen steen had, waarop Hij zijn hoofd kon nederleggen. Beschouwt hij zijne arme woning, dan vergelijkt hij die met Bethlehems stal, en zijne ontberingen kunnen niet zóó groot en menigvuldig zijn, of de Heer Jezus heeft er zich grootere getroost ter liefde van hem. Deel ik, zoo troost hij zich zelve, in de armoede van Jezus, dan zal ik later deelen in zijn rijkdom. Het geloof herinnert hem tevens aan het woord des Verlossers: „Weest dan niet bezorgd,

(1) Rom. 8. 29.

„zeggende: wat zullen wij eten, of wat zullen wij
„drinken, of waarmede zullen wij ons kleeden? want
„dat alles zoeken de heidenen; want uw Vader weet,
„dat gij dit alles noodig hebt. Zoekt dan eerst het
„rijk Gods en zijne gerechtigheid, en dit alles zal
„u toegegeven worden.” (1) Jammer dat er zoo vele
armen gevonden worden, die zich om het rijk Gods
en zijne gerechtigheid zoo weinig bekommeren: zij
zoeken vaak hun troost in den drank, in zinnelijke
genoegens, en zoo blijven zij arm, en worden het daar-
enboven nog volgens de ziel. Een behoeftig mensch
daarentegen, beziel met een levend geloof, dient zijn
God, en vertrouwt op Hem als den besten aller
vaderen, die hem het noodige schenken zal, zooals
de Profeet David het ons leert door deze woorden:
„Ik ben een jongeling geweest, en ben ook oud ge-
worden, doch nooit zag ik den rechtvaardige verlaten,
noch zijne kinderen bedelen om zijn brood.” (2)

Men treft verder ziekelijke menschen aan, die veel
klagen, niet ter oorzake hunner ziekte, maar omdat
zij niet in staat zijn de kerk te bezoeken en hunne
gewone godvruchtige oefeningen te verrichten. Dit
is eene verkeerde godsvrucht. Immers wij weten door
het geloof, dat een godsdienstig werk, hoe verheven
ook in zich, dan alleen en in zoo verre verdienstelijk
is, als het den stempel draagt van Gods H. wil.

Men vindt er ook die ontevreden zijn in hunne
ziekte, niet, zooals zij voorgeven, omdat zij ziek zijn,
maar ter oorzake van den last, dien zij anderen aan-
doen. Het geloof leert ons, dat de goede God dit

(1) Math. 6. 31—33. (2) Psal. 36. 23.

alles heeft voorzien. Hij wil, dat de eene verdient door een geduldig lijden, en de andere door eene liefdevolle verpleging. Zulke personen zouden beter doen zich het woord des Heeren te herinneren: „Wilt niet oordeelen;” en dientengevolge moeten zij hunnen naaste niet van liefdeloosheid verdenken, maar zich inmiddels beijveren, niet door ongeduld den last des naasten te verzwaren. Anderen toonen zich neerslachtig en zijn als moedeloos, omdat zij niet kunnen werken; weer anderen, omdat zij lijden en hunne ziekte zoo langen tijd duurt. Wat de reden ook moge zijn, die den mensch in zijne ziekte aanleiding tot klagen geeft, altijd blijft het waar, dat de goede God ze ons overzendt tot ons geestelijk welzijn. Vandaar dat de heiligen, zooals de H. Alphonsus zegt, (1) de verschillende ziekten beschouwden als eene bezoeking Gods, eene genade des Heeren. Een oude woestijnbewoner was meestal ziek, doch nu gebeurde het, dat hij een gansch jaar door niet ééne ziekte werd aangetast. Was hij nu Gode dankbaar? Gevoelde hij zich thans tot vreugde gestemd? Integendeel, hij begon te weenen, en sprak: „Heer! Gij hebt mij verlaten, en Gij hebt mij dit jaar niet willen bezoeken.” (2) Zoo beschouwde de Abt Izaak zijne langdurige ziekte, en tot een broeder, die hem bediende, zeide hij: „Mijn broeder! moge het den goeden God behagen, dat ik 30 jaren lang zoo ziek blijve als nu, van ganscher harte zou ik het verlangen.” (3) Evenzoo dacht de H. Franciscus van Assisië er over.

(1) Tom. I, p. 496. (2) Migne. Acta Patrum. T. I. c. 20.

(3) Veuillot. Vie des P.P. du Dés. T. I. p. 443.

Toen hij op zekeren dag hevige pijnen leed, wierp hij zich ter aarde neder, kuste den grond en sprak: „Heer, ik dank U voor dit lijden, en ik bid U het honderdmaal te vermeerderen, indien het U behage.” Was de gelukzalige Amedeus, Hertog van Savoije, misschien van een ander gevoelen, hij, die aan de vallende ziekte leed? O neen. Toen zijne vrouw hem eens zeide: „Indien gij ten minste eene andere ziekte hadt, dan ware zij dragelijker,” antwoordde hij: „Het kruis, dat God ons overzendt, is altijd het beste. Hij, die onze goede Vader is, weet beter dan wij, hetgeen ons het voordeeligste is. Ik kan God nooit genoeg bedanken voor deze gunst, en ik gevoel mij meer verplicht jegens Hem, dat Hij mij deze ziekte dan de hertogskroon geschonken heeft. Veel liever zou ik deze kroon verliezen, dan mij van deze ziekte genezen te zien; immers deze is het geld, waarmede men den hemel koopen kan.” Niet één maar alle heiligen hebben, verlicht door het geloof, niet alleen de ziekten maar ook alle andere kwellingen door God hun toegezonden als eene genade beschouwd, en den tijd dier kruisen als den geschiksten om veel voor den hemel te verdienen, en Gode blijken te geven van hunne liefde.

Dit laatste wordt wellicht duidelijk door eene vergelijking. Gij hebt, veronderstel ik, een vriend, die u dierbaar is, meermalen hebt gij hem gevraagd: waarmede kan ik u genoeg doen? Thans geeft hij zijn verlangen te kennen naar eene roos, gij plukt ze en steekt u tevens aan de doornen; zult gij nu

(5) Vie par Chalippe l. 3. p. 177.

uwe hand eerst gaan wasschen, vooraleer gij hem de roos overreikt? O! neen, met een bebloede hand biedt gij hem de roos aan, gij stelt zelfs prijs op dat weinige bloed, als wildet gij daardoor zeggen: zie, hoezeer ik u bemin. Zoo deden de heiligen. God, hun dierbaarste Vriend, gaf hun te kennen, dat Hij gaarne een offer van hen verlangde, door zich den dood van een aan- of bloedverwant, de armoede, den laster, de ziekte of kwelling te getroosten. Hun hart werd daardoor gewond, maar die wond des harte maakte in zekeren zin hunne vreugde uit, omdat Zij thans aan het Hart van hun goddelijken Vriend, door een wreede lans doorboord, een door wonden geslagen hart konden aanbieden.

Beschouwden toch alle geloovigen, wier geloof, van velen althans, vrij wat vuriger zijn kon, elke wond huns harten met de oogen des geloofs, zij zouden, zoo niet die vreugde ontwaren, welke de heiligen in hunne kwellingen smaakten, minstens toch in het geloof een verkwikkenden en pijnstillenden balsem vinden. Vandaar dan ook, dat men bij godsdienstige en met een levend geloof bezielde personen eene gelatenheid en onderworpenheid aan Gods H. wil aantreft, die men vaak te vergeefs zoekt bij menschen met den geest der wereld beziel. Laat ons dan voortdurend, vooral ten tijde der kwellingen, den Heer Jezus Christus door de voorspraak van zijne lieve Moeder Maria bidden, om dien geest des geloofs, en met de Apostelen zeggen: „Heer, vermeerder mijn geloof!”

Bloemen der Nederlandsche Heiligen.

DE H. WILLEBRORD.

Eerste Bisschop van Utrecht.

† 730.

IX.

Vergelijkingen maken is altijd gevaarlijk, vooral wanneer zij verschillende provinciën van een zelfde land gelden. Toch zal, meenen we, niemand het ons euvel duiden, wanneer wij bewaren, dat van al onze gewesten geen zich in vroeger dagen zoo dankbaar voor zijn Apostel Willebrord betoond heeft als Noord-Brabant.

Laten we een wjl het oude Toxandrië beschouwen, ge zult er u van overtuigen. Ongeveer in het midden der provincie valt uw blik op het grijze en toch nog immer meer bloeiend Tilburg, het reeds in de achtste eeuw vrij sterk bevolkte Tilliburgis. Daar was reeds destijds eene bloeiende Christengemeente, en twee priesters Virgilius en Paulus bestuurden haar. Den 21 Mei 709 vertoefde de H. Willebrord in hunne woning, predikte in de houten kerk voor de geloovigen, en maakte er ook kennis met een edelen Frank Aengelbert, den zoon van Gaobert. Deze, een schatrijk man, die zoowel in het Noorden als in het Zuiden van Noord-Brabant vele landgoederen bezat, had nauwelijks den heiligen Apostel leeren kennen, of hij gevoelde in zijn hart de begeerte opkomen, hem zooveel mogelijk te ondersteunen. Daarom begaf hij zich met zijn broeder Werengato en andere edelen tot den Man Gods, en bood hem zijne uitgestrekte bezittingen te Bern bij

n.
an-
en-
eer
ger
nd
ge
cie
nd
kte
en-
en
ne
en
en
in
d-
en
n,
ch
an
bij

Heusden aan tot voortplanting van den godsdienst. En als Willebrord met die hem eigene hoffelijke vriendelijkheid, welke aanstonds ieders hart innam, hem daarvoor zijn innigen dank betuigde, ging Aengelbert nog verder. »Vader, zeide hij, ga met mij mede; ook in het Zuiden heb ik vele bezittingen, vooral te Alfheim (Alphen); kom en zie, of gij daar geen Christengemeente zoudt kunnen stichten." En eenige dagen later ging de Aartsbisschop met Aengelbert en diens broeder en nog eenige andere edelen daarheen. Door een heuvelachtige heide, hier en daar met dennenwouden afgewisseld, liep hun weg, en droeve herinneringen wekten bij het doorluchtig reisgezelschap de kleine verhevenheden, die zij overal bespeurden; 't waren immers de lijkterpen hunner heidensche voorvaderen, die hier hunne dooden pleegden te verbranden en dan heuvels boven hunne verzamelde asch op te werpen. Maar ook dankbaar jegens God stemde hen dit gezicht, omdat Hij hun in een Amandus en Lambertus en thans ook in Willebrord Apostelen gezonden had, die hun het ware verblijf der afgestorvenen en den eenigen weg, die er heen leidt getoond hadden.

Nauw waren zij te Alfheim aangekomen, of de edelmoedige Aengelbert stelde aan al zijne lijfeigenen, die er elf huisgezinnen uitmaakten, Willebrord als hun nieuwen heer voor en maakte hem meester van alle woningen, kudden, wateren, bosschen en weilanden, die hij hier bezat. De Apostel beantwoordde ten volle aan de inzichten van den waardigen man; hij predikte veel voor zijne nieuwe onderdanen, richtte er een houten kerkje op, en liet deze nieuwe gemeente later door de priesters uit zijne abdij van Echternach besturen.

Maar terwijl hij zich zoozeer mocht verheugen over den bloei van het Christendom, daar verspreidde zich eensklaps het gerucht, dat de heilige Lambertus, bisschop van Maas-tricht, onder het staal van moordenaars gevallen was. Helaas, weldra bleek die tijding maar al te waar! Wat bloedige

wonde moest zij slaan in het hart van den gevoeligen Willebrord! Zoo verloor hij dan eensslags een zijner vertrouwdste vrienden, zijner beste raadgevers, ja den man, dien hij om diens liefde en bezorgdheid als zijn vader bemind had! Immer bleef Lambertus' beeld hem voor den geest zweven; zijne nieuwe kerk te Alfheim wijdde hij aan hem toe, en als later de reliquieën van den martelaar plechtig door den H. Hubertus zullen verheven en naar Luik overgebracht worden, zien wij den Aartsbisschop Willebrord, die onder psalm-gezang en gebeden die kostbare overblijfselen van Maastricht naar Luik vergezelt.

Het schijnt, dat Lambertus' opvolger op den zetel van Maastricht, de H. Hubertus, de Evangelieprediking in Brabant schier geheel aan Willebrord heeft overgelaten, want nog langen tijd zien wij den Heilige hier arbeiden. Nu eens is hij niet ver van de plek, waar op den tegenwoordigen Ruwenberg thans zoo vele jongelingen den grondslag leggen van een godsdienstig leven, en zuivert er een tempel van Hercules Magusanus, die bij eene kromming van den Dommel tusschen dicht geboomte en ruig begroeide poelen oprees; hij verbrijzelt er het afgodsbeeld, en heiligt de kerk toe aan den eenigen God. Dan weer vinden wij hem bij zijn oprechten vriend Aengelbert, die op zijne beurt niet ophoudt den Heilige met giften te overladen. Zoo treffen wij beiden in 710 aan te Calloo, waar de godvreezende non Bertelindis, eene zuster van den edelen kloosterling Ansbald, aan Willebrord een rijke schenking doet te Baschot, Hulsel en Hapert.

In Maart 712 zien we Aengelbert en Werengato te Osch, waar zij in Willebrords tegenwoordigheid ten huize van den priester Docta een akte opmaken, waarbij zij hem vele bezittingen alhier, en nog aanzienlijker te Eresloch, het tegenwoordige Eersel schenken. Waarschijnlijk vierde de Heilige dit jaar het Paaschfeest te Osch, en zou de Willebrordusput aldaar, waar de nieuwbekeerden door indompeling het Sacrament

der wedergeboorte ontvingen, niet het vermoeden wettigen, dat hij op Paasch-Zaterdag hier het II. Doopsel heeft toegediend?

Willebrords nagedachtenis bleef te Osch immer in eere. De parochiekerk werd door het dankbaar nageslacht onder zijne aanroeping aan God toegewijd, en ook eene afzonderlijke Kapel moest immer aan hem blijven herinneren. »Deze Sint Willibrordskapel, zegt Schutjes, die tot de grijze oudheid kan opstijgen, stond aan de grenzen van Heesch en werd door de Katholieken zeer bezocht. Dit oud monument is vermoedelijk in 1748 verwoest, toen de Engelschen en Hannoveranen daar in de heide kampeerden. De St. Wilbertsberg wijst nog op het dierbaar plekje, door de voetstappen van den grooten geloofsverkondiger geheiligd, waar de voorvaderen te zijner eere dat aandenken stichtten. Het wonderbaar Sint Willebrordsputje, dat nog bestaat, en eenmaal vele bedevaartgangers derwaarts lokte, bevindt zich in de nabijheid." (1)

Ook Eersel, toen Eresloch geheeten, werd omstreeks dien tijd met een bezoek des bisschops vereerd, en wanneer ge thans op eene wandeling langs de Aa door de groenende weiden het lieve dorp binnentreedt en ge gaat de kerk in, dan ziet ge aan het keurig geschilderd beeld van den H. Kerkpatroon, dat op een der zijaltaren prijkt, hoe het dankbaar nageslacht nog immer den Apostel weet te vereeren.

De edelmoedigheid van Aengelbert stond niet op zich zelve; ook vele andere Brabantsche edelen stelden er een geluk in, een deel hunner goederen ten behoeve van den godsdienst aan Willebrord af te staan. Een eerste plaats onder hen komt toe aan den godvreezenden Ansbald, den broeder der non Bertilindis, en zelf waarschijnlijk onder Willebrord Benedictijn geworden. In 711 schonk hij aan hem, dien hij met zooveel liefde zijn vader noemde, geheel zijn vaderlijk erfgoed te Haesloos, waardoor wij, volgens den Eerw. Heer van Euten, hoogstwaarschijnlijk Busloth, het latere 's Hertogenbosch

(1) Schutjes, *Geschied. v. h. Bisdom 's Hert.* 5de deel.

moeten verstaan, terwijl hij hem een jaar later zijne landgoederen te Diessen en te Liessel afstond met vele lijfeigenen en woningen. Deze schenking had plaats te Waalre, waar de edelmoedige Aengilbald reeds acht jaren vroeger aan den Apostel vele bezittingen had opgedragen, en Ansbald zelf thans priester was.

»Men wijst, zegt v. d. Aa, te Diessen nog een huis aan, het *Hooghuis* genoemd, hetwelk door de overlevering als dat van den H. Willebrord wordt gehouden.»

Als Willebrord in latere tijden Noord-Brabant weder bezocht, waren zijne vroegere vrienden waarschijnlijk reeds verscheiden; ten minste we vinden nergens meer iets van hen vermeld. Maar de edelmoedigheid was met hen in Brabant niet uitgestorven. Reeds had hij in 714 met behulp van den edelen Herelaaf te Bakel eene kerk gebouwd ter eere van de H. Apostelen Petrus en Paulus en den H. Lambertus. Welnu, den 12^{den} December 720 schonk Herelaaf hem voor die kerk geheel zijn landgoed te Bakel met al wat er bij behoorde, en verder nog eene woning te Vlierden en eene te Deurne.

Niet geheel zonder grond is het vermoeden, dat de groote Apostel van Brabant eenigen tijd in het nederige Bakel zelf als pastoor geresideerd heeft. Of zou men dit niet mogen opmaken uit deze woorden van den schenkingsbrief: »Waar nu onze Heer, Vader en Bisschop Willebrord aan het hoofd schijnt te staan.» In lateren tijd is de Heilige als kerkpatroon daar vereerd; terwijl het gemeentewapen van Bakel nog altijd den H. Willebrord toont, staande op een blauw veld, terwijl hij in de rechterhand een rozenkrans, in de linker een bischopsstaf draagt.

Zoo zien wij de Noord-Brabantsche edelen met elkander wedijveren, wie hunner het meest den godsdienst zal bevorderen. Ansbald, de afstammeling van een der Frankische veroveraars, Aengelbert en Werengato, zonen van hoogst aanzienlijke ouders, Aengilbald, Herelaaf en zoovele andere

onder hunne vrienden staan daar als zoovele vertegenwoordigers van het geheele volk, dat de innigste dankbaarheid aan zijn Apostel wilde toonen.

Zij waren zijne gidsen en ceregeleiders op zijne tochten door Noord-Brabant; zij openden hem den toegang tot alle plaatsen en alle harten; zij wisten door hun invloed en aanzien menigen hinderpaal uit den weg te ruimen; zij ook zouden hem verdedigd hebben, zoo eenig ongeval dit vereischt had.

En die dankbaarheid is immer levendig gebleven. De kleine kerkjes van ruwe boomstammen, waar door de ééne opening, die tot venster moest dienen, slechts een nevelig licht kon binnendringen, zijn thans vervangen door sierlijke, soms zelfs prachtige steenen kerken, opgericht voor den allerhoogsten God, maar tevens als gedenkteeken van Willebrords ijver. De meeste toch kregen na zijn dood hem tot bijzonderen Patroon, bij vele, zooals te Asten, Maashees, Diessen, Vessem, Deurne etc. wordt nu nog de doopput aangewezen, waar de Apostel de zielen rein waschte van de erfschuld; in alle wordt hij nog vereerd en bemind door de afstammelingen van hen, aan wie hij eenmaal het geloof in Christus predikte, en die in de schaduw der door hem gestichte heiligdommen opgroeiden. En behalve de plaatsen, die hij al predikend doortrok, zijn er nog verscheiden andere, die hem als Kerkpatroon hebben verkoren, zoodat op alle punten van Noord-Brabant zijn naam in zegening blijft.

KERKELIJK LEVEN.

§ IV. Regeling van tijdelijke aangelegenheden. — Laatste HH. Sacramenten.

Wanneer een zieke in gevaar van sterven is, zou het eene wreedheid en somtijds eene zware zonde zijn, hem zijn toestand niet bekend te maken. Kent hij dien, dan zal hij zich tot den dood voorbereiden; kent hij dien niet, dan zal hij daaraan volstrekt niet denken, en dit kan voor hem eene oorzaak van eeuwige verdoemenis worden.

I. Het is voor den zieke, die in gevaar van sterven verkeert, een plicht om zonder uitstel *zijne tijdelijke zaken* in orde te brengen. Hij moet dus zijn testament, maken, als hij het nog niet gedaan heeft, en alles zoo regelen, dat hij zijne familie moeilijkheden en oneenigheden bespaart. Hij moet vervolgens maatregelen nemen, dat al zijne schulden afgedaan worden; hij moet eindelijk, in geval van vijandschap, zich met zijne vijanden verzoenen en alle andere verplichtingen, welke hem zijn geweten oplegt, voldoen.

II. Boven alles moet de zieke, die in stervensgevaar verkeert, trachten zijne ziel in staat te stellen om voor God te verschijnen. Hij bereide zich dus goed voor tot het ontvangen der *laatste HH. Sacramenten*. Het is eene groote genade ze te mogen ontvangen; zij helpen ons wonderbaar om een goeden dood te sterven. Indien het echter de wil Gods is, dat eene plotselinge dood ons niet toelaat ze te ontvangen, dan moeten wij tevreden zijn, dat zijn heilige wil geschiede; Hij wil slechts, wat ons tot grooter voordeel strekt.

III. *Biecht*. — Dikwijls is het goed en zelfs noodzakelijk voor iemand, die zijn laatste oogenblik nadert, eene generale biecht van geheel zijn leven te doen. Men late ten minste niet na alles te biechten, wat het geweten hindert en verontrust. Wie weet, of de stervende tot dan toe geen slechte

biechten heeft gedaan, terwijl hem valsche schaamte verhinderde deze of gene zware zonde te belijden? Dat hij er wel aan denke! Het is de laatste maal, dat hij de gelegenheid heeft al zijne slechte biechten te herstellen. Belijdt hij alsdan zijne verborgen zonde niet, dan is er geen middel tegen zijne verdoemenis over.

Misschien zijn zijne biechten slecht geweest door gebrek aan berouw of goed voornemen. Welnu, in dit opzicht hebben de stervenden meer gemak dan alle anderen. Waarom blijft men dikwijls aan berouw en goed voornemen te kort? Omdat men aan de zonde gehecht blijft, en vooral aan de personen en zaken, die de zonden doen bedrijven. Maar de stervende bevindt zich in de noodzakelijkheid om alles te verlaten.

IV. *De Heilige Teerspijze.* — Als men aan een zieke, die in stervensgevaar verkeert, de H. Communie geeft, noemt men deze de *H. Teerspijze*, of de *Reisspijze* voor de Eeuwigheid, in het latijn *Viaticum*. Dit woord *Viaticum* beteekent: voedsel voor een reis. De stervende is op het punt eene lange, zeer lange reis te ondernemen: de reis van den tijd naar de eeuwigheid. Welnu, niets is gevaarlijker. Wel wetend, dat het voor hen de laatste gelegenheid is om zich van eene ziel meester te maken, bespieden de duivelen het oogenblik, waarop deze ziel den laatsten snik gaat geven, om haar nog eene zonde te doen bedrijven. De goede Verlosser Jezus kent de plannen der oproerige engelen; Hij weet ook, dat zijn arm, stervend schepsel zwakker en meer aan den val is blootgesteld dan ooit te voren. Daarom komt Hij in persoon de ziel bezoeken en haar ondersteunen tegen de aanvallen der hel; Hij geeft haar zijn vleesch en zijn bloed; Hij geeft haar zich zelve in de H. Communie.

Weinige dagen vóór zijne glorieijke Hemelvaart zeide onze goddelijke Zaligmaker aan zijne leerlingen: *Ik ga u eene plaats bereiden* (in den hemel); *maar ik zal terugkomen en u met mij medenemen, opdat, waar ik ben, ook gij*

moogt wezen (1). Als wij op sterven liggen, komt Jezus wezenlijk tot ons in de H. Teerspijze; Hij komt van zijne Engelen vergezeld ons afhalen en ons binnenleiden in den hemel. Men weet, wat er gebeurde, toen men onzen Verlosser kwam aankondigen, dat Lazarus ziek was. De teedere Heiland gaf hem aanstonds den schoonen naam van *vriend*; daarna zeide Hij tot zijne Apostelen: »*Laat ons tot hem gaan.*» Zoo zal Hij ook doen ten opzichte van ons, als wij op het ziekbed liggen. De goede Zaligmaker zal ons zijne vrienden noemen, en tot zijne Engelen zeggen: *Laat ons tot hen gaan.*

Vóór dat de priester met het Allerheiligste de woning binnentreedt, moet men zorgen, dat de kamer des zieken in orde zij en zeer zindelijk. Men brenge een soort altaar in gereedheid, waarop de priester de ciborie kunne nederzetten, of ten minste eene tafel, waarover een wit laken, met een kruisbeeld, twee kandelaars met brandende waskaarsen, wijnwater, een weinig gewoon water en een wit doekje om als communiedoek te dienen. Zoodra de priester met het H. Sacrament aankomt, vallen allen, die den zieke omringen, op de knieën en bewaren het stilzwijgen. Moet men noodzakelijk eenige woorden wisselen, dan geschiede dit zachtjes. Nadat de zieke gecommuniceerd heeft, late men hem met rust, of wel, als hij het verlangt, leze men hem uit een boek de gewone akten en gebeden na de H. Communie voor.

V. *Heilig Oliesel.* — O hoe heilig en kostbaar is dit Sacrament! Wat al hemelsche gunsten brengt het den zieken aan! *Is er iemand onder u ziek, zegt de H. Jacobus, hij roepe de priesters der Kerk. Dezen zullen voor hem bidden, terwijl zij hem in den naam des Heeren met olie zalven. En de Heer zal hem opbeuren, en heeft hij nog zonden, zij zullen hem vergeven worden* (2).

(1) Jo. XIV. 5. (2) Jac. V. 14.

Herhalen wij in 't kort de uitwerkselen van dit Sacrament: 1° Een zieke zou zich, zonder het te weten, in staat van doodzonde kunnen bevinden. In dit geval zal het heilig Oliesel de zonde uitwisschen, als hij berouw heeft. 2° Het heilig Oliesel vergeeft alle dagelijksche zonden. 3° Het geneest de ziel van de zwakheid, die door de vroeger begane zonden veroorzaakt is. 4° Naar gelang onzer gesteltenis scheldt het ons de tijdelijke straf kwijt, die wij in het Vagevuur nog moesten ondergaan. 5° Het schenkt ons de gesteltenis, die voor een goeden dood wordt vereischt, in 't bijzonder het geduld te midden der smarten van de ziekte, de kracht om weerstand te bieden aan de verschrikkelijke bekoringen der hel, de gelatenheid in het aanvaarden van den dood, het verlangen zelfs om te sterven, om Gods aanbiddelijken Wil te vervullen. 6° Somtjids geeft het zelfs de gezondheid weder, wanneer God weet, dat de gezondheid ons nuttig is voor ons eeuwig welzijn.

Wat zullen de ziekenoppassers doen bij de toediening van dit Sacrament? 1° Behalve hetgeen wij hierboven zeiden omtrent de H. Teerspijze, moeten zij zeven of acht watten- of hennippropjes klaarmaken, om de lichaamsdeelen, waar de zalving geschiedt, af te veegen, verder eene zindelijken handdoek en wat broodkruimels tot het afvegen van de vingers des priesters. 2° Uit eerbied voor het Sacrament, zullen zij zorgen voor de zindelijkheid der verschillende lichaamsdeelen van den zieke, waarop de zalvingen moeten plaats hebben, te weten de oogleden, de ooren, den neus, de lippen, de handen en de voeten. 3° Terwijl de priester de heilige plechtigheden verricht, blijven de omstanders gekniel en zwijgen, terwijl zij voor den zieke litanieën of andere gebeden storten. In plaats van bij elke aanroeping te zeggen: Bid voor ons, zullen zij zeggen: Bid voor hem of voor haar.

GEESTELIJKE SPROKKELINGEN.

Geschiedenis van een Paaschei.

Ziehier eene geschiedenis, die heel den gang eener legende heeft, hoewel zij in werkelijkheid gebeurd is, slechts veertien jaar geleden.

Gedurende de Paascheesten van het voor Frankrijk zoo droevige jaar 1871, toen alle feesten dagen waren van rouw, vertoonde zich voor de poort der gevangenis van Mazas, waar Mgr. Darboy, de Aartsbisschop van Parijs, het slachtoffer der Commune, den dood verbeidde, eene reeds tamelijk bejaarde vrouw. Zij was geheel in 't zwart gekleed; hare wangen waren ingevallen, hare oogen rood gekreten en zij wendde zich tot den schildwacht mét de bede, om Mgr. Darboy te kunnen spreken.

De man nam haar op van top tot teen. De arme vrouw beefde en groote tranen rolden over hare wangen.

— Dien *calotin* (1) spreken? antwoordde de schildwacht barsch; maar weet ge dan niet, burgeres, dat het verboden is met hem te spreken?

— Ach, ik smEEK er u om . . . laat mij hem dan maar zien, mompelde de onbekende.

De burger beschouwde haar opnieuw met een wantrouwend gezicht.

— Wie zijt ge?

— Ik ben een vrouw, aan wie Monseigneur groote diensten heeft bewezen.

— Hoe heet ge?

— *Clémence*.

— Onbekend.

(1) Van het Fransche *calotte*: kruinmutsje der priesters; een scheldnaam aan de geestelijken gegeven.

— Maar zult ge me Monseigneur dan niet laten zien?

— Daar moet ge niet op rekenen; en als ik u een raad mag geven, noem dan dien naam niet zoo hard op; die brengt ongeluk aan, en men zou u wel eens in verzekerde bewaring kunnen nemen.

— Mij gevangen zetten? Wat heb ik dan gedaan?

— Kom kom, genoeg zoo; pak nu maar gauw in. Ge moogt blij zijn, dat ge bij mij terecht zijt gekomen.

De vrouw maakte langzaam eenige schreden achterwaarts, terwijl zij hare tranen afdroogde; daarna kwam zij tot den schildwacht terug.

— Zoudt gij ten minste aan Zijne Hoogwaardigheid van mijnentwege dit niet ter hand willen stellen? Ge zoudt me daardoor een grooten dienst bewijzen, en 't heeft niets gevaarlijks in. In naam uwer kinderen, als gij er hebt, doe het toch, en ik zal God voor u bidden.

— Ik ontsla u van de gebeden; maar laat het ding eens zien.

De vrouw haalde uit haren zak een rood ei te voorschijn.

— Wat is dat? zei de schildwacht.

— Een Paaschei.

— Een Paaschei? 't Is waar ook; 't is het feest van de *calotin's*. Men kan er weinig van merken, niet waar, burgeres?

En hij grimlachte. Clémence antwoordde niet.

— Zult ge mijne bestelling doen? mompelde zij.

— Och, dat is niet moeielijk; ik wil het wel voor u doen, want ge schijnt ongelukkig te zijn.

— O, wat zijt ge goed. God zal u beloonen.

— 't Is de moeite niet waard. Hij hoeft zich dat ongenoegen niet te geven.

Hij nam het geschenk der arme vrouw, en deze was nauwelijks weg, of de deur ging plotseling open. Een man in uniform, de mouwen en de képi met gouden galons versierd, kwam in het vertrek.

— Wat is daar weer? riep hij barsch weg.

— Niets, colonel; dit ding is men komen brengen voor dien Darboy.

— Goed; geef hier.

De nieuw aangekomene nam het ei en stak het in zijn zak.

Den avond van dienzelfden dag was er groot diner in een huis van den *faubourg Saint-Honoré*; de bloem der officieren van het gouvernement van 18 Maart was er aanwezig. De tafel was schitterend. Het zilveren servies blonk op het tafelkleed. 't was bijna tien uur en het gastmaal raakte ten einde. Onder de gasten bevond zich de gegalonneerde burger, dien wij des morgens in de spreekkamer van Mazas zagen. De gesprekken waren levendig; men had het over den oorlog en den godsdienst; over den oorlog, om de generaals te beschimpen; over den godsdienst, om er mee te spotten.

De kolonel stond op.

— Ik moet u, zeide hij, eene heel aardige geschiedenis vertellen. Gij weet, dat wij in de Paaschfeesten zijn, en dezen morgen heb ik in de griffie van *la Roquette*, in handen gekregen, ge raadt nooit wat.

— Wat dan?

— Een Paaschei, dat eene oude gekkin kwam brengen aan burger Darboy.

En daar de communist-officier op de lippen der aanwezigen een glimlach van ongeloof bemerkte, haalde hij het ei uit zijn zak, en liet het over tafel rollen.

Een der gasten maakte er zich meester van.

— Ik moet weten wat er in zit, riep hij. We zullen het in de salade doen. Dat kan toch geen kwaad, een gezegend ei.

— Wedden, dat we er een rozenkrans in vinden? zeide iemand.

— Ik wed medailles, zei een ander.

Men breekt de schillen en deelt het ei in tweeën. Er kwam een klein briefje uit, in vierem opgevouwen.

— Kijk, kijk, riep hij, die het had genomen; wij hadden niet hoeven te lachen; daar zijn wij een komplot op het spoor.

— Dat moet hardop gelezen worden, riepen meerdere gasten.

Het papier bevatte deze weinige regelen:

»*Monseigneur,*

»Daar het mij niet gegeven is tot uwe Hoogwaardigheid »door te dringen, heb ik dit middel gebruikt om U de uit- »drukking mijner levendige dankbaarheid voor uwe goedheid »te doen toekomen. Zonder U, zonder de hulp, die gij mij »hebt toegezonden, zouden mijne twee kinderen, die sedert »zoolang reeds ziek zijn, nu zeker gestorven wezen. De ont- »beringen van het beleg zouden hen hebben doen bezwijken. »Nu maken zij het goed, en zij vragen uwen zegen. Elken »dag, om twee uur, zal ik hen onder de muren van de »gevangenis voeren. Strek uwe armen naar hen uit, en ten »tweeden male zult gij hun het leven wedergeven, aan hen »en aan hunne ongelukkige moeder."

Deze lezing werd door luid schaterlachen onderbroken.

— Hé, dat is al te gek.

— De samenzwering is niet gevaarlijk.

— Als die zegen de muren van *la Roquette* maar niet doet invallen.

— Waarachtig! op het geluid der trompetten is Jericho wel ingestort.

— Is de brief niet onderteekend? vroeg iemand. Dat zou jammer zijn; de naam dier burgeres verdient bewaard te blijven.

De lezer nam het briefje weder op.

— Jawel, hij is onderteekend... Wacht, 't is moeilijk om te lezen... *Clémence... Clémence Arpentini...*

Aller oogen wendden zich naar den kolonel, die het ei had meegebracht. Hij was doodsbлек geworden.

— *Clémence Arpentini*, stamelde hij, dat is mijne moeder — ik heb ze zonder brood gelaten — o, ik ben een ellendeling.

Hij stond op en ging in overhaasting de zaal uit; — allen volgden weldra hevig ontroerd. —

Wat is er van kolonel Arpentini geworden? Wij zijn het nooit te weten gekomen. Misschien heeft hij het leven verloren, onbekend, in den hoek eener straat, en werd zijn lichaam vermengd onder de duizenden van lijken, die de trottoirs bedekten bij de intrede der troepen van Versailles.

Dit is zeker, dat zijn naam niet voorgekomen is in de processen van den raad van oorlog; ook, dat men den ex-kolonel niet teruggezien heeft onder de vluchtelingen, die naar den vreemde zijn uitgeweken.

Men verhaalt alleen, dat op het oogenblik, toen Mgr. Darboy ging vallen onder de kogels der verbondenen, een man in een aan stukken gereten uniform zich voor hem op de knieën nederwierp en hem toeriep:

Monseigneur, ik ga sterven; geef mij uwen zegen, gelijk gij hem hebt gegeven aan mijne broeders!

AAN MARIA.

'k Wilde wel de schoonste stralen
Van de zonne kunnen malen ;
'k Maalde, o Moeder, met die glansen
't Schoone van uw minlijkheid,
Die de Godheid trok op aarde
En alom haar gunsten spreidt.

Kon ik dichten zoet als 't klaatren
Van der vlieten reine waatren ;
'k Dichtte, o Moeder, heel mijn leven
Slechts een enkel, eenig lied
Van uw onbesmette schoonheid,
Schoonheid, als geen schepsel biedt.

'k Wilde wel der voogden kweelen
Op de harpe kunnen spelen ;
'k Speelde, o Moeder, aan den uchtend,
Aan den avond, iedren stond,
Van uw Moederschap en Maagdom
Die der Englen geest verstomt.

Schonk natuur mij al haar gunsten,
Had ik al der aarde kunsten,

'k Zou die gaarne slechts besteden
Ter volprijzing van de Bloem,
Die door ned'righeid ontloken
d' Aard' vervult van haren roem.

Kon ik zingen als de zielen,
Die door 's hemels zalen krielen,
Als der Englen duizendtallen,
'k Zong, o Moeder, eindloos lang
Van uw teeder moederminnen
Onbesmetten liefdezing.

'k Wilde slechts al de aardsche gaven,
Om mijns harten dorst te laven,
Om mijn ziele te verzaden
In het prijzen van heur pracht,
't Pronksieraad van 't zalig Eden,
't Wonderstuk der Scheppingsmacht.

KRONIEK

DER

Kapel van O. L. Vrouw in 't Zand

TE

ROERMOND.

Het groote Jubilé, zoolang reeds verheid, is dan gekomen, en doet zijne zegeningen reeds in overvloed neerdalen. Geven wij thans de beschrijving der feestelijkheden, welke reeds hebben plaats gehad.

Zaterdag 18 Juli.

Dit was de vooravond van den grooten openingsdag. Dagen en weken te voren had men met allen ijver gewerkt, om het genadenoord zoo van binnen als van buiten een rijk en smaakvol aanzien te geven. Vooral dien dag echter was alles in de weer, om de laatste hand er aan te leggen, en zag men bedrijvigheid van alle kanten. Daar kondigt het geschut aan, het was 5 minuten voor zessen des avonds, dat de tijd der opening gekomen is, en nauwelijks heeft de klok geslagen, of het statig klokgebrom van alle torens der stad huwt zich aan de zilveren tonen van het Mariaklokje der Kapel. Zij allen roepen u toe: *Annuntio gaudium magnum*: ik kondig u een groote vreugde aan, voor u en voor geheel het volk; zij noodigen inwoners en vreemdelingen uit, om de opening van het Jubilé te komen bijwonen.

Kom, laat ons de versieringen der Kapel in oogenschouw nemen. Daar op het plein vóór het genade-oord staat een vijftien meter hooge triomfboog; vijf torens verheffen zich rank de hoogte in en dragen in hun spits wapperende vlaggen. Twee meer dan levensgrooten engelen, basrelief als beeldwerk geschilderd, staan omlaag en groeten Maria met de engelenwoorden: *Ave, Maria, gratia plena*: Wees gegroet, Maria, vol van genade. De boog zelf noodigt allen uit door de volgende chronogrammen:

SNELT, CHRIST'NEN, HIER TER HEILGE STEDE,
VERVULD ZIJ THANS VW ALLER BEDE,

en aan keerzijde :

ASPICVNT NATIONES, EXSVLTANTESQVE HIC BEATAM TE
DICVNT. (1)

Aan de Kapel gekomen, staat daar het voorportaal geheel veranderd als het gulden huis. Een kort en eenvoudig jaarschrift zegt u, wanneer het begin gemaakt werd met deze Kapel ; het verklaart u tevens, dat waarlijk Maria dat gulden huis is, waarin alle schatten verborgen zijn.

Ik lees er : *haec DomVs aVrea*: Zij is het gulden Huis.

Maar hoe den luister te beschrijven van het inwendigē van Maria's heiligdom? Daar staat de vóór 450 jaar gevonden schat, het wonderbeeld van Maria in 't Zand. Daar staat het in het midden van het heiligdom op een schitterenden troon. Het is gekroond met de kroon van het jaar 1877, maar, naast de parelen schitteren u meer dan 225 diamanten tegen, waaronder verschillende brillanten. Amsterdam vooral moet hier genoemd worden naast Roermond als een der steden, die haar keurig gesteente daarvoor afzonderden. 9 zilveren lampen verspreiden hun helder licht daaromheen. — Treed verder de kapel in, uw oog valt op een meesterstuk van schilderkunst. Heel de triomfboog der kapel is er mede gevuld. Het is een cadeau van den schilder zelve, den heer A. Windhausen, wiens broeder om zijn voortbrengselen op de Amsterdamsche Tentoonstelling en thans ook op de Antwerpsche zoo algemeen geprezen wordt. Waarlijk, wij zeggen niet te veel : het is een meesterstuk. O. L. Vrouw in 't Zand zweeft als boven de bron, waarin haar beeld wonderbaar gevonden werd, en rondom haar heen heeft de schilder al hare groote vereerders, van den herder-edelman Wendelinus tot den bisschop, die haar kroonde en nu haar jubilé zoo heerlijk viert, Mgr. J. A. Paredis gegroeped. (2)

Zie verder om u heen ! Rijk versierde guirlandes, opschriften van allerlei aard, festoenen en draperieën zijn als zoovele eeretekenen der jubelende Moedermaagd. Het hoogaltaar is te midden van zijn opnieuw rijk gepolychromeerd

(1) De volkeren zien tot U op, en jubelende prijzen zij U zalig.

(2) De *Katholieke Illustratie* zal eerstdaags eene reproductie, en zoo wij hopen, ook eene waardige beschrijving van dit kunststuk geven.

priesterkoor in hoogen feestdos. Alles roept u toe: Waarlijk, wij vieren hier een grootsch jubelfeest.

Daar begint eindelijk de kerkelijke opening. De Rector der kapel, geassisteerd door zijn Paters, verschijnt in geheel nieuw ornaat, een prachtig gouden stel, aan het altaar; het *Veni Creator* wordt aangeheven en door het volle koor voortgezet. Dan begint een kort Lof en beklimt een der Paters den predikstoel. Hij kondigt het groote jubilé aan en ontvouwt ons, dat het plicht was, dit eenig en op buitengewone wijze te vieren, want Maria's liefde geeft er haar recht op, en onze dankbaarheid, een dankbaarheid voor weldaden van 450 jaren, gevoelde er behoefte aan.

Na die hartelijke en treffende toespraak werd de Zegen met het Allerheiligste gegeven, en het jubellied: »Een lied van U, een lied voor U», vervaardigd en op muziek gezet uitsluitend voor dit jubelfeest, door tal van stemmen gezongen.

Zóó eindigde de vooravond.

Zondag 19 Juli.

Doch was de vooravond van het feest indrukwekkend geweest, heerlijker was nog het feest zelf. Reeds te vier uur in den vroegen ochtend liet zich het geschut hooren, en spoedig daarop stroomden de talloze scharen van geloovigen ter kapelle om de eerste Heilige Mis bij te wonen. Tot negen uur wisselden de H. Missen elkaar onophoudelijk af, en groot was het aantal geloovigen, die reeds den eersten dag met dankbaar harte de groote gunst wilden verdienen door Z. H. Leo XIII welwillend toegestaan. Onder deze laatste trokken vooral de leden der Vincentius-Vereeniging, die te zeven uren eene generale Communie hielden, algemeen de aandacht.

Te half negen uren lieten zich de welluidende tonen eener harmonie hooren. De vrouwelijke vereenigingen der stad, waaronder de Congregatie der Onbevleete Ontvangenis, met haar ijervollen directeur, den WelEerw. Heer Bauduin aan 't hoofd, wilden der vlekkelooze Moedermaagd als oprechte dochters onder de eersten hare kinderlijke hulde komen aanbieden. De grijze Bisschop van Roermond, de Bisschop van van Maria bij uitnemendheid, volgde met zijn Coadjutor Mgr. Boermans onmiddellijk daarop. Onder den stoet, welke de de bisschoppen te gemoet trok, waren het vooral de bruidjes

en herdertjes, maar meer nog de schilderachtige schildknepen in hun middeleeuwsch costuum met Spaanschen kraag, die de aandacht der menigte tot zich trokken. Nauwelijks had Mgr. Paredis dien tooverachtigen stoet bemerkt, of hij verliet zijn rijtuig, en legde bijna geheel de Kapellerlaan te voet af. Zegenend trok Z. D. H. midden door die knielende scharen van geloovigen, en toen Hij aan de Kapel gekomen was, liet het geschut andermaal zijne donderende stem hooren, om te verkondigen, dat de pontificale Mis ging beginnen. Al spoedig daarop daverde het majestueuze *Ecce Sacerdos magnus* in machtige akkoorden langs de gewijde gewelven der Kapel, waarna Mgr. geassisteerd door drie zijner kanunniken en verder door paters van de Kapel, de trappen beklom van het feestelijk versierde hoogaltaar, en den drierief Heilige het onbloedige offer van 't Nieuwe Verbond ging opdragen.

Na het Evangelie beklom Mgr. Boermans, Coadjutor van Z. D. H., den kansel en sprak in de hoofdzak de geloovigen in dezer voege toe: »Geliefden, als ik het waag, den heiligen dienst, door Monseigneur Paredis, den Bisschop van Roermond, verricht, een oogenblik te onderbreken, dan is het, om u allen een hoogst belangrijke tijding mede te deelen; eene tijding, die allen, wien het hart op de rechte plaats klopt, uiterst welkom zal wezen: de tijding nl. dat Zijne Heil. Paus Leo XIII een buitengewoon Jubilé verleend heeft aan dit genadeoord. Hengelijk, vreugdevol is die tijding, niet alleen wijl daardoor allen de gelegenheid wordt geschonken, onder zoo gemakkelijk te vervullen voorwaarden, een vollen afsaat te verleen; niet alleen wijl den biechtvaders buitengewone volmachten geschonken zijn, maar heugelijk, vreugdevol vooral, wijl een Jubilé zulk een zaligen invloed op aller zielen uitoefent. Om u slechts op iets te wijzen: bedenkt eens, D. G., wat het woord »Jubilé" uitwerkt.

»Die zondaar was maanden, jaren wellicht, doof gebleven voor elke vermaning, doof voor iedere bedreiging, ongevoelig leefde hij voort: daar hoort hij spreken van een Jubilé, en zonder menschenlijken invloed gevoelt hij geheel de stemming zijns harten veranderd: tranen van berouw ontwellen aan zijn oog: ja, hij zal zich rouwmoedig neêrwerpen aan de voeten van den priester, ja, hij zal zich bekeeren, hij zal weêr een braaf, een echt christelijk leven gaan leiden. — O mijne Broeders," zoo ging de eerbiedwaardige grijsaard voort, en

zijn woord trof ons allen, »o mijne Broeders, het heugt mij nog als de dag van gisteren, hoe hier voor vijftig jaar een dergelijk Jubilé gevierd werd: ook toen zagen wij de geestdrift der gelooyigen, ook toen zagen wij de laan naar dit genadeoord met groen en bloemen, met opschriften en zinnebeeldige voorstellingen versierd, ook toen zagen wij, hoe de biechtstoelen dezer Kapel, om mij zoo uit te drukken, belegerd werden door tal van boetelingen: en ons hart verheugde zich, wijl het een feest was voor Jezus, een feest voor u, o goede Moeder Maria. En thans, o Goddank, gij hebt het getoond, dat gij onverbasterde, echte afstammelingen zijt van echt geloovige, diep godsdienstige voorvaderen. Blijft dat toonen, gij mijne dierbare Parochianen. Weest dus welkom, gij eerstelingen onder de pelgrims, weest welkom in dit genadeoord. Uit naam van Maria, dank aan allen, die van deur tot deur gegaan zijt, om met de milde giften der rijken ook het penninkske der armen voor Maria's eer te kunnen besteden; dank aan allen, die hoe dan ook hebt bijgedragen, om dit Jubelfeest, reeds van den eersten dag, zoo glorievol te kunnen vieren. Blijft uwe liefde voor Maria toonen; doet der wereld zien, dat wij Katholieken ons allen gezamenlijk beschouwen als één groote familie, wier Vader daar woont in de Hemelen, wier teedere Moeder gij zijt, o lieve Moeder Maria. Vereenigt u dus met allen, die in deze dagen van heil, *tempus acceptabile, dies salutis*, tot Maria's Wonderbeeld zullen snellen, vereenigt u met allen, om zoo eens voor alle eeuwigheid met hen te worden vereenigd in het Rijk der Hemelen.

Het H. Offer werd voortgezet, en zeggen wij hier in 't voorbijgaan, de gezangen, zoowel in het Gregoriaansch als de vierstemmige *Mis Assumpta est* van Haller, werden door het uitgelezen mannenkoor prachtig uitgevoerd.

In den namiddag te 2 uur trokken de H. Familie en de Jongelings-Vereeniging der stad in optocht ter kapelle, zij werden geleid door haar directeurs, den eerw. pater Schröder en den weleerw. heer Neujean. De menigte volks, reeds zoo groot des morgens, was nog aangegroeid, zoodat heel het plein rondom de kapel, en het spreek van zelf, de geheele kapel, letterlijk opgevuld waren. Bij hun aankomst werd door een der paters een hartelijk woord gesproken. Z. Eerw. zeide, dat zij als leden der Vereenigingen geroepen waren te strijden tegen den geest van ongelooft, zedenbederf

onzer dagen, en dat ze niet aan hun verheven roeping konden beantwoorden, tenzij door de machtige voorspraak van Maria; zij moesten vooral uitmunten in devotie tot O. L. Vrouw in 't Zand, daar Maria beslofen had haar gunsten bij dit Wonderbeeld zoo overvloedig over Roermond uit te deelen.

Na die preek begon de heerlijke processie door den prachtig versierden kloostertuin. Z. D. Hoogw. Mgr. Boermans droeg het Allerheiligste, en den hoog bejaarden bisschop, den vroegeren Rector der kapel, Mgr. Paredis, zag men vol liefde het Allerheiligste volgen. Een groote stoet van bruidjes, schildknepen, herders en zouaven vormde de groep om het wonderbeeld, dat voor het Allerheiligste uit, door de commissie der H. Familie gedragen werd.

Treffend was het vooral, toen men al die mannen daar opeens neergeknield zag, om na een korte toespraak den zegen met het Allerheiligste te ontvangen. Het was doodstil; plotseling kondigt het geschut opnieuw aan heel den omtrek, dat Jezus zegenend zijn handen over die geloovigen had uitgestrekt.

Onder het zingen van tallooze jubelliederen trokken zij daarna in feestelijken optocht naar de stad terug.

Des avonds te 5 1/2 uur verdrong zich wederom een groote menigte in de kapel. Ook toen was zij eivol. De eerw. Pater Celestinus, Minderbroeder, uit Maastricht, zou den kansel beklimmen.

Naar aanleiding van zijne tekst: *Et sicut qui thesaurizat ita et qui honorificat matrem suam*: Hij, die zijne Moeder eert, is als iemand, die zich schatten verzamelt, (Eccli III 5) wees hij op het groote voorrecht, hetwelk Roermonds ingezetenen genieten door het Wonderbeeld van O. L. Vrouw in 't Zand.

Dit Jubilé toch getuigde deze twee waarheden: Roermond vereert zijne Moeder; het vereerde haar reeds sinds 450 jaren in het Mirakuleuze beeld; het had zich daardoor schatten vergadert in ruime mate: ziedaar de hoofdgedachte en tevens de verdeeling dier van liefde tot Maria tintelende toespraak. »Hoe mijne stem maken tot tolk van den jubel uwer harten? zoo had de redenaar gevraagd. Dit Jubilé is het feest der liefde van de kinderen tot hunne Moeder; het is het feest der zegeningen, waarmede de Moeder die liefde harer kinderen beloonde. Alles hier op aarde bezwijkt voor den tijd; koninkrijken verdwijnen zelfs. Ja, zijn verslindenden tand heeft hij zelfs meermalen gezet in de muren van een heiligdom, Maria

toegewijd, om vandaar niet te vertrekken, voor en alee die gewijde plaats niets meer was dan een begroeide puinhoop. Met O. L. V. in 't Zand moest het anders wezen: wel had de vijand van Maria op alle manieren zijn aanvallen gedaan; maar en de 16de eeuw met haar allesvernielende hervorming, en de 18de met haar ongelooft en de 19de met haar ijskoude onverschilligheid waren getnigen geweest van een altijd wassenden bloei dier devotie. Welnu, zulk een overwinning op den alverslindenden tijd, het herdenken van zulk een standvastige liefde tot Maria, verdient met jubel herdacht te worden: een kreet van dankbare liefde is dit Jubilé: dankbaar vooral, wij die liefde der kinderen zoo voortdurend beloond werd der de zegeningen der Moeder. — Nog altijd blijft Maria kinderen schenken aan den hemelschen Vader: kinderen der genade; daarom doorwandelt zij al weldoende de wereld, zoekend, wien zij hare moederliefde kan doen gevoelen; maar er zijn plaatsen, waar zij rusten wil, waar zij bijgevolg met meer mildheid nog al hare schatten kan uitdeelen. Niet als kon God niet vrij beschikken over zijne genade: maar de ondervinding leert, dat God het zoo wil. Wat schonk Maria aan Roermond? Trouwe, ijverige herders, die bij O. L. V. in 't Zand, als bij een andere Rebecca geloof, genade kwamen putten voor zich en hunne kudde. Wat schonk zij? De standvastigheid in het Katholiek geloof ook bij de hevigste vervolgingen. Wat schonk zij? Een bisschop waarop wij nu groot gaan. Wat schonk zij? Dat haar Kapel bediend zou worden door kloosterlingen, vol ijver voor het heil der zielen, vol liefde voor Maria.

Welaan, zoo besloot de gewijde redenaar, jubelt dus, gij Roermondénaren! Blijft standvastig in uwe getrouwheid aan Jezus, in uwe verknochtheid aan O. L. V. in 't Zand. Reeds 450 jaar kwam men hier om raad bidden en om hulp; gaat ook gij voort, die voetstappen uwer voorouders te drukken. Amen. Zoo zij het."

Na deze boeiende en wegslepene taal die in aller harten een diepen indruk achterliet, werd de zegen met het Allerheiligste gegeven en het Jubellied uit volle borst ter eere van Maria gezongen.

ORDE DER BEDEVAARTEN

van den 8sten Augustus tot den 15^{den} September.

- 8—10 Augustus. De bedevaart van *Amsterdam*.
9 Augustus. *Zondag*. De parochies *Tegelen* en *Baarlo*. De parochie *Kerkrade*.
10 Augustus. De parochies *Halen*, *Buggenum*, *Neer* en *Nunhem*.
11—12 Augustus. De bedevaart van *Rozendaal*.
12 Augustus. De parochie *Overasselt*.
15 Augustus. *Duitsche* bedevaarten.
16 Augustus. *Zondag*. *Gladbach*.
17 Augustus. De parochie *Peij*.
18 Augustus. De parochie *Posterholt*.
19 Augustus. 's Namiddags de parochie *Venn*.
20 Augustus. *Duitsche* bedevaarten.
21 Augustus. *Spiel*.
22 Augustus. *Kempen* en vele andere *Duitsche* bedevaarten.
25 Augustus. *Zondag*. De *St. Anna-Congregatie* uit *Wijck*. De groote bedevaart uit *Wittem*.
24 Augustus. Verschillende afdelingen der *Vincentius-Vereeniging*. (Pontificale Mis).
29 Augustus. *Duitsche* pelgrims.
30—31 Augustus. De bedevaart uit 's *Bosch*.
30 Augustus. *Zondag*. De parochie *Maasbracht*.
1 September. De parochie *Herten*. De parochie *Heithuyzen*.
2 September. *Eindhoven*.
3 September. De bedevaart uit *Rotterdam*, *Rosalia-Kerk*. *Beesel*, *Kessel*, *Reuver*, *Belfeld*.
4 September. De *Congregatie* uit *Tilburg*. Tweede bedevaart uit *Amsterdam*.
6 September. *Zondag*. 's Morgens, de *H. Familie van Echt*. 's Namiddags, de parochie *Weert*.
8 September. De groote processie van *Roermond*.
9 September. De parochies *Linne* en *Neerweert*.
10 September. De parochies *Heurn* en *Geldrop*.
11 September. De bedevaart uit *Haarlem*. De *Congregatie* van *Stevensweert*.
12 September. *Duitsche* pelgrims.
15 September. *Zondag*. De parochie *Maasniel*.
14 September. De parochies *Beegden* en *Heel*. De parochie *Swalmen*.
14 September. Bedevaart uit *Maastricht*.
15 September. De parochie *Odiliëberg*.

Nog verschillende bedevaarten hebben ons wel hunne komst, maar nog niet den juistten dag vermeld.

Eene eerste H. Communie tijdens het Schrikbewind.

De geschiedenis, die we hier zullen verhalen, is eene episode uit de rampvolle Fransche revolutie, en die ons aan de eerste vervolgingen der Kerk herinnert.

Op zekeren avond, zegt een Fransch schrijver, waren wij bij de oude barones van H. en zaten gezellig op het terras van haar kasteel te praten. Eensklaps nam het gelaat onzer gastvrouw een ernstiger trek aan, zij sloeg de oogen neder, en zeide met diepbewogen stem: »Morgen is het de verjaardag mijner eerste H. Communie. Maar de dag, die voor u allen enkel blijde herinnering oplevert, was ook voor mij een der gelukkigste, maar tevens der smartelijkste van geheel mijn leven.»

En als zij onze levendige nieuwsgierigheid zag, liet zij zich niet lang bidden, maar vervolgde:

»Wij waren in het jaar 1793; ik was toen twaalf jaar oud. Op zekeren dag vernam ik bij mijn ontwaken van Pieter, onzen ouden huisknecht, dat mijne lieve moeder als de echtgenoot van een uitgewekene, met woest geweld was opgelicht en naar den kerker gebracht. Na heel veel moeite gelukte het mij eindelijk tot haar door te dringen, en onzeggelijk was mijne droefheid, toen ik haar in zulk een ongelukkigen toestand aantrof. Zonder een woord te kunnen spreken drukte zij mij aan heur harte, en ik, ik besproeide haar met mijne tranen! Die gunst van haar te bezoeken werd mij nog enkele malen geschonken. Eens nam mijne moeder mij op hare knieën, en zeide met eene stem, die door zuchten onderbroken werd: »Dierbaarste Marie, wij zullen weldra van elkander gescheiden worden; een commissaris heeft mij aangekondigd, dat ik terecht zou staan, en ieder vonnis hier, gij weet het, is een doodvonnis.» Mijn hart brak bij deze woorden.

»Een mijner zoetste vreugden, zoo ging mijne goede moeder door, zou het geweest zijn u uwe eerste H. Communie te zien doen. Toen ge nog heel klein waart, heb ik dikwijls reeds de H. Maagd gebeden u en mij tot dien dag in het leven te behouden. Want, mijn liefste kind, heeft men zijne eerste H. Communie goed gedaan, och, dan kan men eene gelukzalige eeuwigheid verhoplen. En nu zou ik tevrede sterven, als ik maar eerst wist, dat gij aldus met den goeden God vereenigd waart. Daarom is mij gisteren eene goede gedachte ingevallen; ik ken een hoogbejaarden kanunnik van de Lieve-Vrouwe-kerk, die niet heeft kunnen vluchten. Toen ik werd aangehouden, woonde hij niet ver van de kathedraal in een klein huisje, rue Massillon. Hij heet mijnheer Caron. Zeg nu aan Pieter, dat hij zoo spoedig mogelijk ga uitvinden of hij nog leeft. Als hij aan de revolutiemannen ontsnapt is, dan moet ge u tot hem begeven, Marie, en hem onzen toestand vertellen en smeeken, of ge uwe eerste H. Communie moogt doen. Zeg hem, dat ik dit als een laatste gunst vraag, voor ik ga sterven.»

Ik bracht dit alles aan Pieter over, en nog dien eigen avond waren wij in de rue Massillon bij den ouden kanunnik. Mijnheer Caron was meer dan tachtig jaar oud. Nog zie ik hem weenen bij het hooren van de boodschap mijner moeder. »Ik heb uwe moeder goed gekend, kind;» zeide hij; »zij is een heilige, ik wil hare bede niet afslaan.» En eenige oogeblikken bleef hij in gepeins verzonken. Met de hand aan het voorhoofd dacht hij na; »Gij hebt goed uw katechismus geleerd,» ging hij voort, »en uwe moeder heeft u van reeds voorlang tot die groote handeling voorbereid; ik vertrouw, gij zijt waardig tot de H. Communie te naderen. Wij verkeeren thans in geheel bijzondere omstandigheden; we zijn tot de tijden der catacomben teruggekeerd; welnu, wij zullen handelen gelijk de eerste Christenen. Kind, ga nu biechten,

kom dan morgen zeer vroeg terug, dan zal ik u mijn plan mededeelen."

Kort na middernacht bracht de grijze kanunnik in zijn vertrek een klein altaar in orde, deed de misgewaden aan, en gediend door een ouden huisknecht, die hem getrouw was gebleven, vierde hij de heilige geheimen.

's Morgens was ik reeds vroeg met Pieter terug. De waardige kanunnik zeide mij nu, dat hij het H. Misoffer voor mijne moeder had opgedragen, en twee geconsacreerde hosties ter zijde had gelegd. »En nu, mijn kind," sprak hij op plechtigen toon, »nu zal ik u eene grootsche taak opdragen. Gelijk de priesters der eerste Kerk zich van kinderen bedienden om de H. Communie aan de martelaren te brengen, zoo zult gij de H. Hostie aan uwe moeder brengen, en daar in de gevangenis zult gij met haar uwe eerste H. Communie doen. Ik kan u onmogelijk vergezellen. Ik kan niet meer loopen, en daarenboven zou mijne tegenwoordigheid slechts ongunstige vermoedens opwekken. Ga dan; God zal u beschermen."

Hierop gaf hij mij den zegen, en reikte mij den kostbaren schat over.

Hoe zal ik u mijne gevoelens schetsen, toen ik de H. Hosties ontving en aan mijn hart verborg! Meer dan zestig jaren zijn er sinds dat oogenblik vervlogen, en nog voel ik mij hevig ontroeren, als ik er aan denk. Ik had niet de minste vrees, dacht er zelfs niet aan. Ik bad langs den geheelen weg, ja mij dacht, de engelen, die mij omringden, zongen met mijne ziel mede.... De vrouw van den cipier bracht mij bij mijne moeder; zij wist het lot, dat mijne moeder wachtte en wilde ons dus voor dit laatste bezoek alle mogelijke vrijheid laten. Ik brak in snikken los, viel op de knieën en zeide mijne moeder, wien ik bij mij droeg. Aanstonds knielde ook zij neder, en scheen als van gedaante veranderd. Goddelijke woorden sprak zij mij toe, zooals ik

nooit nog van haar gehoord had. Haar geloof, hare liefde liet zij thans den vrijen loop.

Daarna plaatsten wij de H. Hosties op eene tafel, en bleven er lang in aanbidding voor neergeknield. Dan liet mijne moeder mij de gebeden herhalen, die ik van mijne kindsheid met haar had opgezegd; die gebeden van gelukkiger dagen, van mijne eerste jaren. En toen wij ze eindelijk, door mijne tranen heen, geëindigd hadden, nam zij de H. Hostie in hare vingeren, beval God hare en mijne ziel voor de eeuwigheid aan; toen communiceerde ik uit hare hand, en zij communiceerde daarna.....”

Hier hield de oude barones op te spreken, haar gevoel had haar overveldigd, en zij verborg het hoofd in de handen. Maar weldra hernam zij met eenige sildering in de stem: »Den volgenden dag kwam ik wederom aan de poort der gevangenis, en vroeg naar mijne moeder. Maar de cipiersvrouw wilde mij ditmaal niet toelaten, en wendde voor, dat zij strenger orders ontvangen had. Pierre bracht mij nu naar den kanunnik en fluisterde hem eenige woorden in.

De kanunnik nam mij bij de hand, leidde mij naar het venster, wees mij den hemel, en sprak toen die eenvoudige woorden, die mij alles openbaarden: »Kind, uwe moeder is in den hemel; daar zult gij haar wederzien.”

MARIAANSCHÉ KRONIEK.

Ter eere van O. L. Vrouw in 't Zand.

1435-1885.

O jubilé van liefde en hope
Van aller hemelen Vorstin!
Geurt, rozenblaan en lilies, open,
Omkranst het Hoofd der Koningin.
Daalt van uw zetels, juichende eng'len,
Helpt ons de jubelkransen streng'len!
O Roermond, uitverkoren stée,
Hoe zie ik u van vreugde dronken,
Wat geestdrift doet uw aanschijn vonken
En sleept uw blijde kind'ren mée.

O lieflijk Beeld, o reine bronne,
Wat gouden luister u bestraalt,
Nu negenwerf de jubelzonne
Verblindend op u nederdaalt!
Wie zal uw engen muur verwijden,
O bidkapel, door alle tijden,
Den vâad'ren 't oord van troost en hoop;
Wat tranen daar gedroogd, wat smarten
Gelenigd, wat gebroken harten
Genezen, in der eeuwen loop!

Zie, zie van nu de pelgrims komen
In 't licht der gouden jubelster,
Ontelbaar, of ze samenstroomen
Van negen jubeltijden her! —
Wat vanen wuiven, zangen klaat'ren
Als 't machtig bruisen veler waat'ren,

Bezield door pinksterstormgedruisch!
Hoe klinkt uit honderd duizend monden
Dat Ave, 't eerst U toegezonden,
Maria, in uw maagdenkluis!

Niet als voorheen, in somb're dagen,
Bij boetzang of alarmgebrom,
Maar op een zegekar gedragen,
Voert men de dierb're Beelt'nis om;
Hoor, hoor wat uitgelezen tongen
Maria prijzen; nauw bedwongen
Is 't lied der geestdrift in 't gemoed
Der duizend, dat in nieuwe accoorden,
Straks davrend tot de hemelbogen,
De tempelpijlers sidd'ren doet.

O prophetie van eeuw'ge waarheid,
Die nogmaals in vervulling gaat,
En heden straalt in zonneklarheid;
Nog stond ge in 's levens dageraad,
O Maagd, doch in de kracht des Hoogen
En met den zienersgloed in de oogen,
Arm Kind van Isrel, zongt ge uw lied:
„Van nu af zullen alle talen
„En volkeren mijn heil verhalen;
„Want God zag neder op mijn niet.”

O feest van zuiv're zielsontroering,
O driewerf zalig jubeltij,
Hoe wekt ge in 't hart de geestvervoering,
't Genot van eng'lenpoëzij!
O reine Maagd, o Moeder teeder,
Blik op uw duizend kind'ren neder,
Thans knielend op deez dierb'ren grond,
Waar, voor gewezen en klacht en zuchten,
Slechts 't lofied rijst vol zielsgenuchten
In d' onvergeetb'ren jubelstond.

Dan neen, wij jub'len nog op aarde;
Daar bloeit geen vreugde rein van smart;
De juichtoon, dien de blijdschap baarde,
Wordt dra de bée van 't zuchtend hart.
Blijf eeuwig schutsvrouw dezer vesten,
Bewaar 't geloof in deez' gewesten,
Uw erfdeel, Lieve Vrouw in 't Zand,
Schenk ons uw vrée, uw zegeningen,
Die thans rondom uw zetel dringen,
En roep ons eens naar 't Vaderland.

O roep ons daar, waar als een zonne
Uw schoonheid ongesluierd blinkt,
Waar uit Gods volle wellustbronne
Elks hart zijn eeuw'ge laafnis drinkt;
Waar 't eeuwig weerlicht van uw glorie,
Bij 't dond'rend loflied der victorie
U prijzend door alle eeuwigheid,
Waar tijden, toekomst en verleden
Versmelten in één jub'lend heden,
U Lieve Vrouwe toegewijd.

De Negentiende Eeuw — de Eeuw van Maria.

O. L. Vr. van Altijddurenden Bijstand,

C H I L I.

De vorige maal gaven wij reeds eenige bijzonderheden over de devotie tot O. L. Vr. van Altijddurenden Bijstand in Chili. Maar nog geheel andere bewijzen van die vereering lazen wij in een brief van een onzer medebroeders in dat land; en al, wat hij mededeelt, kwam ons zoo belangwekkend voor, dat wij zijn schrijven hier in zijn geheel laten volgen.

Gelijk bekend is, zoo verhaalt die Missionaris uit Chili, is het thans vijf jaar geleden, dat een vreeselijke oorlog tusschen de republiek Chili en den Boliviaansch-Peruaanschen bond uitbarstte. Reeds van den beginne zag Chili tal van onoverkomelijke moeilijkheden voor zich oprijzen. Tegen twee volken, die te zamen het dubbele van zijne bevolking uitmaakten, had het te strijden; zijne troepen moesten meer dan 600 mijlen ver overgebracht worden, om een vijand, die hen rustig afwachtte, aan te vallen, en ten laatste zag het zich in de noodzakelijkheid den strijd op dubbel terrein aan te gaan: de Stille Zuidzee, waar de zeemachten elkander zouden treffen, en de vlakten van Peru, waar de landmachten zich met elkander moesten meten. Met die hinderpalen, die onoverkomelijk schenen, voor oogen, deed het volk van Chili wat het godsdienstig gevoelen en de innige godsvrucht tot Maria hen altijd in belangrijke en hachelijke omstandigheden hadden ingegeven; het hief

de oogen op tot haar, die de ster der zee is, tot haar, die sterk is gelijk een leger in slagorde. Daar O. L. Vr. van den Berg Carmel de patrones was van het Chilisch leger, richtten zich ook aller blikken het eerst op haar. Maar zou zij dan vergeten worden, wier naam zoo volkomen beantwoordde aan de noodwendigheden en bekommernissen van het oogenblik; zij, die door hare tallooze wonderen aller harten had veroverd: onze dierbare Madonna van Altijddurenden Bijstand? Neen, Chili zou met bijzondere vurigheid ook haar aanroepen, zonder vrees daardoor O. L. Vr. van den Carmel te kwetsen, wel wetende, dat Gods Moeder gaarne onder verschillende titels vereerd wordt.

Welk treffend schouwspel bood ons de avond vóór het optrekken der troepen naar het verre oorlogstooneel! Liefdadige personen hadden zich met de taak belast, onder de soldaten voorwerpen van godsvrucht uit te deelen. Aan de deuren van kerken en kloosters, in de kazernen en zelfs op de straten hoorde men uitroepen: „Geef mij O. L. Vr. van Altijddurenden Bijstand!” Meermalen zelfs zag men soldaten dat onderpand van 's hemels bescherming elkander betwisten. Voorzien van dat heilig borstchild, troostten zij hunne weenende bloedverwanten, wier laatste omhelzing zij ontvingen, en stelden hen gerust. Eenigen dragen de medaille der Madonna als een ondoordringbaar schild op de borst, anderen hebben op het voorhoofd een miniatuurplaatje, dat ze aan den binnenrand van hunne kepi geplakt hebben; anderen nog zijn op het denkbeeld gekomen

de heilige beeltenis op hunne scheede te plaatsen. Vol hoop trokken zij op en mengden vurige aanroepingen tot hunne machtige beschermster onder de krijgszangen van het volkslied.

Zij, die te midden van de tallooze toebereidselen tot het vertrek het geluk niet mochten hebben de heilige beeltenis te bekomen, lieten niet na, voor en aler zij zich in het gezicht des vijands zouden be-geven, dezelve aan te schaffen. Maanden lang werd de deur van ons Alphonsus' klooster door eene menigte lieden bezet, die plaatjes en medaljes eischten voor familieleden, welke zonder dien schat vertrokken waren, zoodat voor het begin der vijandelijkheden alle soldaten er van voorzien waren. Ook de aanvoeders begrepen, van welk nut hun de bescherming der Allerh. Maagd kon zijn, getuige de volgende brief, gedagteekend uit het hoofdkwartier van Antofagasta, door den opperbevelhebber van het expeditieleger aan een zijner vrienden geschreven :

»ANTOFAGASTA, 19 October 1879.

»Ik heb het genoeg gehad uwe geëerde letteren van den 11^{den} dezer te ontvangen, benevens de miraculeuze medalje van O. L. Vr. van Altijdurenden Bijstand, die ge mij ten geschenke toezendt. Mijn hartelijksten dank er voor. Ik houdt mij overtuigd, dat O. L. Vr. van Altijdurenden Bijstand veel medewerkt tot het zegevieren der troepen van ons dierbaar vaderland, waarover mij de zorg is opgedragen. De overige medaljes zal ik volgens uw verlangen uitdeelen. Aanvaard, etc.

»E. ESCALA.»

Terwijl de soldaten ter verdediging van het vaderland oprukten, hield het volk van geheel de republiek, gelijk Mozes op den berg, de handen ten hemel opgeheven, en vurige smeekingen zond het tot Maria

op. Onder andere gebeden bad men gaarne een, getiteld: *Gebed tot O. L. Vr. van Altijddurenden Bijstand voor het vaderland*, dat voor de omstandigheden was opgesteld. Zoo groot was de geestdrift, waarmede men dit gebed ontving, dat men niet minder dan 15,000 exemplaren er van liet afdrukken. Men bad het in de hoofdkerken, in de parochie- en kloosterkerken, en wel bij plechtige gelegenheden, zooals gedurende het veertig uren gebed, en onder de gebeden, die men in het openbaar voor de zegepraal der Chilische wapenen hield. Vele huisgezinnen vereenigden zich tot dezelfde intentie om novenen te houden voor een beeld der Madonna, dat of in bijzondere bidplaatsen of in openbare kapellen uitgesteld was.

Talloos waren de communiën ter eere van O. L. Vr. van Altijddurenden Bijstand voor het heil des vaderlands opgedragen. Ge kunt wel begrijpen, dat gedurende de krijgsverrichtingen de *Supplicia Perpetua* geen intentie van meer belang in de vele dagelijksche gebeden aan Maria had aan te bevelen dan deze. Zoo genoten dan ook bij de tijding van elke overwinning de leden der broederschap den troost te kunnen zeggen: „onze gebeden stegen op tot den troon van Maria, terwijl onze soldaten op het slagveld streden.”

Moet men zich verwonderen, dat na dit alles Chili overwinning op overwinning behaalde? Dat zijne legers met roem overladen de schoonste zegepralen bevochten die men in de geschiedenis kan opteekenen?

't Is waar, de Chilianen hebben, volgens het zeggen van de Fransche en Engelsche admiraals, die

gekomen waren om bij dezen ongelijken strijd tegenwoordig te zijn, als leeuwen zich geweerd, en aan de wereld het verbazend schouwspel gegeven, wat moed en zielskracht te midden van schijnbaar onoverkomelijke moeielijkheden, voor het vaderland vermochten; maar dezen onversaagden moed en deze zielskracht, wie legde ze in hunne harten? De redeneering der menschen zal zeggen: de liefde tot het vaderland, maar het geloof en de geschiedenis zullen verklaren, dat naast de vaderlandsliefde men het onwankelbaar vertrouwen stellen moet, dat de Chiliaan altijd op de bescherming van de Koningin des hemels gehad heeft. Dit is een feit zoo tastbaar, dat onverschilligen zelve niet konden nalaten te bekennen, dat de tusschenkomst der Voorzienigheid ten voordeele van Chili in zulke schitterende overwinningen niet te miskennen viel. Zoo ook terwijl de twee overwinnende generaals in hun antwoord op den gelukwensch van den Bisschop van Conceptione openlijk den roem hunner overwinningen den Allerhoogsten toekenden, zond de overwonnen generaal van Peru den avond van den terugtocht van Facna, waar de Bond geheel en al verslagen was, eenen brief aan de zijnen van Arica in deze woorden: „Alle tegenstand is vergeefs, de vloek des Hemels rust op Peru.”

Wij zelf hebben gezien, hoe op den dag na hunnen zegevierenden intocht te Santiago, dezelfde twee generaals nederig de kathedraal binnentraden, alwaar de Vicaris Capitularis met de geestelijkheid, en de President omgeven door de hoogwaardigheidbekleeders, hen opwachtten, en tevens hoe zij in de tegen-

woordigheid van deze hooge vergadering als een plechtig bewijs van dankbaarheid aan de Patrones der Chilische legers, de op den vijand veroverde vaandels eigenhandig voor de beeltenis van O. L. Vr. van den Karmel nederlegden.

En 't was niet zonder reden, dat zij bekenden, de overwinning aan de welwillende bescherming der Allerh. Maagd verschuldigd te zijn. Laten wij ten bewijze hiervan eenige bijzonderheden mededeelen, die meer betrekking hebben op O. L. Vr. van Altijd-durenden Bijstand, wier vereering wij in dezen brief ons voorstelden te behandelen.

Eenige maanden te voren had eene godvruchtige dame van Santiago in dezelfde kathedraal ter eere onzer dierbare Madonna, op het altaar waar hare heilige beeltenis uitgesteld is, eene novene van missen laten houden. 't Was juist in dien tijd, dat men elk oogenblik een beslissend gevecht met de Peruaansche zeemacht te wachten had. Op den vierden dag der novene bleef de godvruchtige dame, die niemand anders dan de echtgenoot van den grootadmiraal van 't Chilisch eskader was, na het heilig Misoffer nog twee uren lang, zonder te weten waarom, gelijk zij zelve verhaalde, in gebed en tranen neerknielen. Maar het duurde niet lang of dat „waarom” was opgelost. Nauwelijks was zij tehuis teruggekeerd, of het vreugdegelui van Santiago's klokken verkondigde aan het opgetogen volk de aankomst van het bericht der overwinning. De geduchte Huascar was genomen door twee Chilische pantserschepen, de Blanco Encalada en de Cochrane. Welk een merkwaardige samen-

loop van omstandigheden! Geheel den tijd, dat zij in gebed voor de Madonna neergeknield had gelegen, maakte haar echtgenoot de admiraal jacht op de Huascar, en met eene behendigheid, die hem in de rij der beroemdste zeelieden plaatste, zette hij haar na, zoodat hij haar, zonder dat zij het gewaar werd, tegen de Chilische liniën deed invaren, waar het hem gelukte met behulp van de Cochrane het vaartuig machtig te worden. In de hitte van den zee­strijd hoorde men een der bevelhebbers uitroepen: „O. L. Vr. van Altijddurenden Bijstand, te hulp!” Dit verklaart ons de geestdrift, waarmede de admiraal de groote schilderij der Madonna in prachtigen lijst, die een zijner vrienden hem gezonden had, aannam om dezelve aan boord van de Blanco Encalada te plaatsen. Men oordeele uit het antwoord, dat hij hem deed toekomen.

»VALPARAISO, 4 November 1879.

»Waarde Heer,

»Aangenaam was het mij, de beeltenis van O. L. Vr. van Altijddurenden Bijstand, die gij zoo goed waart voor de Blanco Encalada mij »toe te zenden, te ontvangen. Ik dank u duizend maal voor het geschenk, dat niet schooner en vooral niet beter van pas had kunnen »zijn. Wij zullen de heilige beeltenis aan boord de eereplaats geven, »die zij reeds in het hart van den zeeman inneemt, en meer dan ooit »ben ik er thans van overtuigd, dat zij zal voortgaan met ons op de »baan der overwinning te leiden. Mijn dank etc.

»G. RIVERO.»

Gelijk Maria bij haar bezoek aan Elisabeth haar met hare weldaden overlaadde, zoo schijnt zij ook bijzondere zegeningen te hebben gebracht over het schip, dat haar een zoo treffenden ontvangst bereid had. Want nauwelijks was zij daar uitgesteld, of de

Blanco Encalada maakte uit de haven van Valparaiso jacht op het fregat Pilcomayo, dat zij zonder bloedvergieten bemachtigde, als hadde de Madonna, die gelijkelijk de Moeder van alle christelijke naties is, afschuw gehad van een wreede en bloedige overwinning.

In heiligen naijver wilde het tweede pantserschip Cochrane nu ook eene grootē schilderij van onze dierbare Madonna in bezit hebben, en gaf haar eveneens eene eereplaats. Deze eereplaats had de Madonna in het merkwaardige gevecht, waarvan wij zooeven spraken, verdiend, en wel door een wonder, waarvan de wakkere scheepskapitein getuige was. In het midden van den strijd vloog er een kanonskogel tegen de Cochrane, en drong door tot in de hut van den gezagvoerder, alwaar zij alles kort en klein sloeg, slechts een klein plaatje van O. L. Vr. van Altijd-durenden Bijstand uitgezonderd.

Men kan zich voorstellen, dat de Blanco Encalada en de Cochrane er niet gemakkelijk toe zullen overgaan, zich van deze zoo machtige beschermster te scheiden. Zoo hebben zij dan ook beiden haar tot nog tōe met eerbied in waarde gehouden, ja zelfs, wat het geloof van onze Chilische soldaten eer aandoet, op een der schepen heeft men de Mariamaand voor de beeltenis der Madonna gehouden.

Kortelings geleden nog verhaalde ons een onzer vrienden, dat hij eens in de haven van Valparaiso, bij zijn bezoek aan officieren van de Blanco Encalada, opgemerkt had, dat de lijst op verscheidene plaatsen beschadigd was. En als hij de reden hiervan vroeg,

verhaalde hem een der officieren, hoe zij gedurende een zeer gevaarlijk bombardement hetzelfde buiten bij de kanonnen hadden geplaatst om de artilleristen te beschermen, en dat de beschadiging aan de schilderij van het vijandelijk vuur gekomen was.

Andere schepen, zonder evenwel de groote schilderij van onze Madonna te bezitten, waren niettemin het voorwerp van buitengewone gunsten om de groote devotie, die geheel de equipage voor haar had. Laten wij het woord aan een ooggetuige, officier aan boord van de Chacabuco. Allen, zoo zegt hij in zijn brief, allen, van kommandant tot gemeen matroos, droegen de gewijde beeltenis. Gedurende het bombardement van Pisagua ontving een zeeman een zware wonde en kwam in wanhoop aan boord terug, terwijl hij uitriep: „Ik had de heilige Maagd niet bij mij, daarom ben ik getroffen!”

Aan boord van de Esmeralda, een schip, dat altijd beroemd zal blijven in de gedenkboeken van den Chilischen oorlog, koesterde men, dank zij de zorgen van den jongen officier G....., die vol ijver hare verspreiding op zich genomen had, eveneens eene bijzondere devotie tot O. L. Vr., welke de Allerh. Maagd ruimschoots vergold door van meer dan een dier dappere zeelieden, die anders zeker in de golven waren omgekomen, het leven te redden. De Esmeralda, een oud houten vaartuig, verkoos nog na een verwoeden strijd van drie uren tegen het pantserschip Huascar, hoewel het door het geschut en den ram doorboord was, zich niet over te geven en zonk, terwijl de bemanning nog in de golven „Leve Chili!” uitriep.

Een groot aantal zeelieden kwamen weer boven en werden opgenomen door de matrozen van de schepen der vreemde natiën, die toeschouwers van dien heldenstrijd geweest waren. Onder de geredden bevond zich de jonge officier G....., van wien wij zoo even melding maakten. In eenen brief aan zijne familie verhaalt hij, hoe hij, met volle bewustzijn, tot den bodem der zee gezonken was, en daarna naar de oppervlakte wederom oprees, waar de hand van een vriend hem aan den dood ontrukte. Hij voegt er bij, dat zijne eerste gedachte was, zijn horloge te openen om de beeltenis zijner dierbare Beschermster te aanschouwen, die hij ongeschonden vond, zonder dat een enkele droppel water er was binnengedrongen.

Wij sluiten dit verhaal, dat reeds zoo lang is, met een uittreksel van een brief, dien gij voorzeker met belangstelling zult lezen. De brief was den morgen na het gevecht, waarin de Huascar genomen werd, geschreven.

»VALPARAISO, 9 November 1879.

»Te midden van de uitgelaten vreugde, die er sedert gisteren in geheel Chili heerscht, laten wij de Voorzienigheid voor zulke klaarblijkelijke gunsten danken. O. L. Vr. van Altijddurenden Bijstand heeft de smeekingen van geheel een volk gehoord, en onze wakkere zeelieden, met de gewijde medalje op de borst, met kalmte in het hart, en gebeden op de lippen, riepen onze goede Moeder aan en hebben schitterende overwinningen behaald. De kommandanten en officieren: Rivero, Latorre, Condell, Baraona, Gaona, Ferrari, Castello droegen allen eene medalje; was 't mogelijk, dat zij niet overwonnen?

»R. J.»

KERKELIJK NIEUWS.

Columbia en de H. Stoel. — Het verval van Italië. — Mgr. Buhegiar.
— De berg Carmel. — De vervolging in Frankrijk. —
Bismarck en de Zondagsrust. — Het Congres in
Hongarije. — De vervolging in China. —
Officieel *Te Deum* in België.

KERKELIJKE STAAT. De Vereenigde Staten van Colombia hebben de officieele betrekkingen met den H. Stoel hersteld. De regeering heeft M. Velez, die zijn verblijf reeds te Rome gevestigd had, als gezant bij het Vatikaan benoemd. De minister van buitenlandsche zaken heeft in een schrijven aan Z. Exc. Mgr. Agnorri, apostolisch afgevaardigde, zijne tevredenheid te kennen gegeven over den goeden uitslag der onderhandelingen.

Wij lezen in de *Moniteur de Rome* het volgende: »Voor twintig jaren hield men niet op in alle liberale bladen van Italië de Pausen uit te maken voor tyrannen, schijnheiligen en verdervers van het volk, men verklaarde openlijk dat er een einde komen moest aan hunne regeering, opdat de orde in Italië zou kunnen hersteld worden. Nauwelijks dan ook was de Italiaansche regeering door de Porta pia, de eeuwige Stad binnengedrongen, of zij verklaarde openlijk, de zedelijke orde te zullen herstellen en handhaven; doch wat zien wij gebeuren? Rome, de stad der Pausen, is door den invloed der liberalen tot het laagste punt van financiëel en zedelijk verval gekomen, en doorstaat op het oogenblik zelf de crisis, welke Parijs onder een Hausmann heeft doorstaan. De vertegenwoordigers der wet, zoo vervolgt hetzelfde blad, zijn niet beter dan de overtreders dierzelfde wet. In Rome zijn de schandelijkheden der regeerende aan iedereen bekend. In de cafés en restauraties hoort men tegenwoordig spreken over de schandelijkste misdaden van een president A. over de onrechtvaardigheden van een Secretaris Generaal B. De Senator is een . . . (de pen weigert het woord te schrijven), gene afgevaardigde is een bedrieger etc. Is het nu nog te verwonderen, dat het volk, gewoon de eerloosten te zien zegevieren, ook alle achtung voor eer en zedelijkheid verloren heeft? Het artikel

eindigt aldus: »De kleine misdaden worden gestraft. En voorzeker, dit is billijk, maar wie zal een aanklacht indienen tegen de hooggeplaatste personen? Het bederf is meer te vinden bij de hogere dan bij de lagere standen der maatschappij. Misschien zal men meenen dat ik overdrijf, doch de feiten, welke wij dagelijks zien gebeuren, bevestigen maar al te zeer deze treurige waarheid. De processen welke voor de rechtbanken worden gevoerd, zijn een droevige openbaring voor het publiek. Het leven van velen onzer Staatsbeambten wordt er in een vreemd daglicht gesteld. De meest onteerende beschuldigingen worden er dagelijks gehoord. Nog onlangs gewaagde men van een minister, welke zich overgaf aan het spel. De advocaat de Sbarbaro maakte zich schuldig aan een diefstal van twee millioen ten anadeele van de Nationale bank etc. etc. Naar welke zijde men zich ook keert, overal ontwaart men misdaad, bederf en schandaal. Is dit dan de zedelijke orde welke men beloofde, of zou men hier het woord van den Engelschen schrijver Shakespeare niet kunnen toepassen: *It is something rotten*. Het Italiaansche koninkrijk verkeert in een staat van ontbinding.

MALTA. Z. H. de Paus heeft als administrator van Malta benoemd een Pater Capucijn, Mgr. Buhegiar, die gedurende 12 jaren pastoor van Sfax in Tunis is geweest, en aldaar Z. Excellentie den Kardinaal Lavigerie, behulpzaam was. Het Engelsch gouvernement, wel verre van vooringenomen te zijn tegen Mgr. Buhegiar, om wille zijner afkomst, heeft een fregat naar de kusten van Sicilië gezonden, en het is met dit schip dat Mgr. de overtocht van Syracuse naar La Valetta doen zal. Deze onderscheiding, door een Protestantsch gouvernement aan een katholiek prelaat bewezen, is opmerkenswaardig en valt nog meer in het oog, wanneer men de handelwijze der Fransche Kamers hier tegenover stelt, die, zooveel slechts in haar vermogen is, Mgr. Lavigerie verhinderen het geloof in Tunis en Algiers te verbreiden. Den getrouwen medehelper van Mgr. Lavigerie wordt door het Engelsch gouvernement eene officiële en plechtige intocht in Malta voorbereid, terwijl de kardinaal zelve aan de liefdadigheid zijner medeburgers de noodige middelen vragen moet, welke de Staat hem niet wil schenken.

PALESTINA. Sinds een aantal jaren hadden eenige Duitsche koloniën zich in de nabijheid van den berg Carmel nedergezet. Weldra moesten de kloosterlingen van den Carmel den godsdiensthaat dier kolonie ondervinden. Deze toch wilde zich meester maken van het eigendom der Eerw. Paters Carmelieten. En door welk recht? Door dat van den sterkste. Toen de kerkhaters echter tegenstand vonden van de zijde der Franschen, die aldaar als bewakers der heiligheden van het H. Land verblijven, betwistten zij het recht van eigendom aan het klooster, ofschoon dit den berg Carmel sinds eeuwen reeds in bezit heeft. In den beginne werden de Paters door de Turken beschermd, doch weldra gingen ook deze tot de zijde der Duitschers over en verboden, om de algemeene rust te bewaren, den minsten arbeid buiten het klooster. Dagelijks nu moesten de Carmelieten hunne wijngaarden, hunne landerijen al hunne eigendommen door die Duitsche kerkvervolgers zien verwoest worden, terwijl zij daarenboven elk oogenblik uit hun klooster kunnen worden verjaagd. Hiermede toch heeft het hoofd der Duitsche kolonie hen reeds meermalen bedreigd, en onder de bescherming van den machtigen Von Bismarck, zullen zij ook niet nalaten hun voornemen ten uitvoer te brengen; zoodat de berg van Elias en zijne vrome kinderen weldra een verblijfplaats van indringers en overweldigers worden zal.

FRANKRIJK. Ofschoon zelfs de liberale bladen in Frankrijk de regeering tot gematigdheid in de kerkvervolgving aanmanen, schijnt deze zich aan niets te storen, en gaat zij door haar onverzoenlijken haat tegen den katholieken godsdienst en religieuze instellingen den vrijen teugel te geven. Zoo werden o. a. voor eenigen tijd uit een gesticht van den goeden herder alle vrouwen en meisjes, welke aldaar ter verbetering of wel om een goede opvoeding te ontvangen geplaatst waren, uit de armen der alles opofferende Zusters, die als een moeder voor die ongelukkigen zorgden, weggerukt. Noch het bidden en smeeken der oudere, noch het hartverscheurend weenen der jongere kinderen, maakte eenigen indruk op het gemoed der mannen van de wet. Alle vrouwen en kinderen werden gedwongen het haar zoo dierbare gesticht te verlaten, en zich misschien voor altijd te scheiden van die Engelen der liefde, van die heldhaftige

Zusters van den »Goeden Herder". In waggons, welke voor het vervoer van gevangenen bestemd zijn, opeengepakt, bracht men haar naar eene inrichting van den Staat, waar zij onder toezicht van leeken, hunne droevige dagen zullen moeten slijten, in eene inrichting waar God noch godsdienst heerscht, waar niet zelden de zedeloosheid haren zetel heeft opgeslagen. Schoone vruchten der Fransche Republiek!

PRUISSEN. Prins Von Bismarck heeft geantwoord op het adres der katholieke werklieden uit Bochum, welke ten getalle van 15,000 het herstel van den Zondagsrust hebben gevraagd. Ofschoon in dit antwoord nog niets bepaald wordt, verschilt het toch zeer veel van de redevoering, onlangs door den Rijks-kanselier ten voordeele van den arbeid op Zondag uitgesproken, en geeft eenige hoop, dat aan het verlangen der arbeidende klasse zal worden voldaan.

HONGARIJE. De *Magyar Allam*, het orgaan der Hongaarsche katholieken, stelt voor den 15^{den} September a. s. een katholiek Congres voor. Ofschoon deze oproeping reeds meermalen geschied was, had men er geen gevolg aan kunnen geven, daar de katholieke partij nog te zwak was, en men daarenboven moeielijkheden van gouvernementswegen te duchten had. De moeielijkheden zijn nu echter uit den weg geruimd, en wij hopen dat, op het voordeeld der katholieken van Frankrijk, België, Italië en Duitschland, ook de Hongaarsche katholieken zich door een Congres meer en meer aan de H. Stoel zullen hechten.

CHINA. De *Katholieke Missiën* maken een brief bekend van Mgr. Pugenier, bisschop van Westelijk-Tonkin, volgens welken de christenen van Sontay, Hong-Hoa en Tuyen-Quam aan de grootste vervolgingen zijn blootgesteld.

Die ongelukkigen, gedwongen hunne woningen te verlaten, hebben zich naar de Fransche garnizoenen begeven.

De pastoor van Hong-Hoe, met eenige zijner parochianen gevlucht zijnde, werd achterhaald en naar een dorp van den »Hoogen-Stroom" gevoerd. Sedert dien tijd heeft men niets meer van hem vernomen.

Dertig christengemeenten zijn reeds verwoest, duizende geloovigen vermoord, terwijl de overige door schrik en angst geslagen, zonder onderkomen rondzwerfen.

BELGIË. Op het voorstel van den heer Woeste heeft de Belgische Kamer besloten, bij de opening van elke zitting der Kamers, den lofzang »*Te Deum*» wederom officieel te doen zingen. Zooals men zich nog herinnert, was dit godvruchtig gebruik door het liberale ministerie Frère-Orban afgeschaft. De heer Bara, afgevaardigde der linkerzijde, oud-minister van het openbaar onderwijs, heeft, in naam der gewetensvrijheid, het voorstel Woeste, hevig aangevallen. Hem werd kortaf geantwoord, dat het den liberalen afgevaardigden vrij zou staan bij dit »*Te Deum*» tegenwoordig te zijn of niet. Maar, zoo vervolgde de heer Woeste, uit het bestaan der vrijheid van godsdienst in België volgt volstrekt niet, dat de Belgische natie, vertegenwoordigd door hare afgevaardigden, geen deel mag nemen aan eene godsdienstige plichtigheid, waardoor men God zijn dank betuigt voor de weldaden aan ons vaderland geschonken.

Een ander afgevaardigde der rechterzijde, de heer Nothomb, zeide onder anderen het volgende :

»Er is hier geen sprake van, of wij de geestelijkheid willen vleien, of wij ons in alles aan hare verlangens willen onderwerpen, neen, het betreft hier een veel verhevener, een veel hooger doel, namelijk : onze hulde brengen aan de Voorzienigheid, en God bedanken voor het onafhankelijk bestaan, aan België geschonken. Indien wij dezen plicht getrouw vervullen, dan doen wij niets anders, dan hetgeen alle volken, die aan hunne bestemming beantwoorden, hebben gedaan. Want een volk versterkt zich en breidt zich uit, wanneer het getrouw blijft aan zijne edele en eeuwenoude overleveringen. De traditie nu van het Katholieke, van het liberale (in den goeden zin des woords), van het ware België, is God te eeren, van wien alle bestaan en voorspoed komt.

J M PRIMATUR.

P. J. H. RUSSEL, Can. Pœn. et Prof.
ad hoc delegatus.

RURÆMUNDÆ, 3 Augusti 1885.